

LITURGIJSKA SLAVLJA KROZ MJESEC

S R P A N J

1. Bogoslužje ferijalno**Istog dana**

— **Sv. Teodorik** (franc. Thierry), opat, rođio se u Aumenancourt-u (Marne) kao sin Markarda, kradljivca i lopova. Na dan vjenčanja Teodorik je predložio svojoj zaručnici da ne žive kao muž i žena nego da pođu u samostan i da žive u djevičanstvu. Budući da je zaručnica to odlučno odbila, pođoše sv. Remigiju, biskupu u Remsu, na savjet. Kako je brak bio samo sklopljen a ne i izvršen, Remigije razriješi taj brak, pa zaručnicu vrati njezinim roditeljima, a Teodorika ostavi među svojim klericima. Nakon izvjesnog vremena Remigije ga je zaređio za svećenika te mu povjerio da osnuje samostan na Mont d'Or-u, nedaleko Remsa. Teodorik je tu osnovao samostan i postao njegovim prvim opatom. Ubrzo su mnogi došli u taj samostan da žive kao monasi. Jednog dana došao je i Teodorikov otac kao obraćenik te zatražio da ga prime u novicijat. Bio je primljen i postao vrlo dobar monah. Taj je samostan poslije postao glasovit upravo po sv. Teodoriku na čiji se zagovor mnoga čudesa događala. Teodorik je umro 1. srpnja 533. i pokopan je u svom samostanu na Mont d'Or-u. Kad je samostan dokinut 1776. godine, relikvije sv. Teodorika su prenesene u župsku crkvu.

SS

— **Sv. Aron**, Levijevac, Mojsijev brat (Izl 4,14) i brat proročice Mirjam (15,20), Mojsijev govornik (4,14-17) pred Izraelcima (4,27-31) i pred faraonom (5,1-5), Mojsiju drži ruke u borbi protiv Amalečana (17,10-13) i prati ga na Sinaj (19,24) gdje mu je bilo dano »vidjeti Boga« (24,10-11). Aron je prvi pomazan za velikog svećenika (Izl 29,1-30) i prvi vrši njegove čine (39,1-31). Stalni je pratilac Mojsija. Zajedno s njim dijeli i nevjeru u Meribi (Br 20,1-21), zbog čega mu je i suđeno da umre na brdu Horu prije ulaska u Obećanu zemlju (Br 20,22-29).

- **Sv. Julije i Aron**, mučenici u Engleskoj za Dioklecijanova progonstva.
- **Sv. Martin**, učenik apostola, biskup u Vienni (Galija).
- **Sv. Kasto i Sekundin**, biskupi i mučenici u Kampaniji.
- **Sv. Domicijan**, opat kod Liona i začetnik pustinjačkog života u tom kraju (5. st.).
- **Sv. Eparhije**, opat u Angoulême-u (Galija), umro 581. godine.
- **Sv. Simeon**, prozvan »Salós«, priznavalac u Emesi (Fenicija).

2. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— Sv. **Bernardin Realino**, **Ivan Franjo Régis**, **Franjo de Geronimo**; bl. **Julijan Maunoir** i **Antun Baldinucci**, prezbiteri DI. Zajedničkim spomendanom isusovci danas slave ova svoja četiri pučka misionara i jednog »operariusu«, tj. pastoralnog radnika sa stalnim boravištem. Trojica su bila Talijani a dvojica Francuzi.

1. »Dajte mi osoba koje su iskusile svijet, jer takvi su ljudi dobri za nas«, znao je govoriti Jakov Láinez, nasljednik sv. Ignacija u generalatu. Takav je upravo bio sv. **Bernardin Realino** (1530.—1616.), koji je u Láinezovo doba primljen u red kam mu je bilo već 34 g. Kao doktor prava služio je u upravi po raznim komunama talijanskog sjevera. Najčistije je prijateljevao s jednom djevojkom, o čemu svjedoče sačuvana pisma, ali njezina prerana smrt okrenula je životni Realinov put. Prvih deset godina redovništva proveo je u Napulju, a svih preostalih četrdeset u gradu Lecce (Puglia), kao ispovjednik, propovjednik i duhovni vođa.

2. **Ivan Franjo Régis** (1597.—1640.) uzalud je molio svoje redovničke poglavare da ga pošalju u kanadske misije, gdje bi — po svemu sudeći — mučenički završio zajedno sa sv. Ivanom de Brébeuf i drugovima. Bio je mistik — po čitave bi noći provodio u molitvi — pokornik, potpuno predan vodstvu Duha Svetoga. Namjesto Kanade Providnost mu je dodijelila Francusku kao mistijsko područje. »Gledao je Krista u siromasima«, tvrde neki svjedoci, a prema drugima: »Dao bi tisuća života za spasenje bližnjega«. Ili: »Da mogne ispovijedati, zaboravljao bi jesti, piti i spavati...« Mistika mu nije priječila da bude realist koji vidi konkretne probleme i nalazi konkretna rješenja. Kao »otac siromaha« brine se za zapošljavanje, organizira pučke kuhinje, otvara azile za ugrožene djevojke, grmi protiv zelenaša i »orne burze«...

3. **Franjo de Geronimo** (1642.—1716.), najprije dijecezanski svećenik pa isusovac, koji oijeli svoj redovnički život provodi u pučkim misijama po Napuljskom kraljevstvu. Zahvaljujući klimi, mogao je propovijedati većinom pod vedrim nebom te obraćati, katehizirati, ispovijedati »na licu mjesta« — po uličicama i kućama. Može se reći da je on bio vrlo moderan svetac kad je znao organizirati apostolat laika: nekoliko stotina aktivista tražilo je grešnike i »gradske grešnice« te ih dovodilo svećeniku. Koliko je zahvatio napuljske mase, dovoljno govori činjenica da se prigodom njegove smrti pričestilo »samo« 42.000 vjernika.

4. **Julijan Maunoir** (1606.—1683.) misionario je kroz 43 godine tzv. »Malu Britaniju« ili Bretanju. Stanovnici su državljani Francuske, ali govore svoj vlastiti, bretonski jezik. Julijan je najprije morao naučiti taj jezik. Mase siromašnog naroda odazivlju se s vjerom i ljubavlju. Maunoiru je solidna pouka u katekizmu temelj svega. Ujutro misa, pa razgovor s narodom o glavnim problemima, onda vježbe u pjevanju: vjernici uče pjesme što ih je on sam sastavio, a to je zapravo prepjevanje katekizam. Kod katehiziranja služi se simboličkim slikama, a onda ispovijedanje puka, navečer propovijed i euharistijski blagoslov. Poslovična je vjera Bretonaca (Pasteurov dictum!). Sigurno je za nju zaslužan i »Tad-Mad«, što na bretonskom znači »Otac-Dobri«, kako su nazivali blaženog Julijana.

5. **Antun Baldinucci** (1665.—1717.) također je bio neuslišani »indipeta« (kod isusovaca: mladi član reda koji moli poglavare da ga pošalju »u Indiju«, tj. u misije). Apostolski je djelovao većinom kod seoskog svijeta u tadašnjoj pa-

pinskoj državi, i to u »zlatno doba pučkih misija« (1680.—1730.). Propovijedi, ispovijedi, pomoć sirotinji, bolesnicima i umirućima, izmirivanje zavađenih itd., to je bio njegov svagdašnji posao kroz dvadeset godina (1697.—1717.).

PB

— **Sv. Proces i Martinijan**, mučenici u Rimu za cara Nerona. Prema predaji, njih je krstio sv. Petar apostol u Mamertinskoj tamnici. U 4. st. u Rimu je bila posvećena jedna crkva u njihovu čast. Papa Pashal I. (817—824.) njihove je posmrtno ostatke prenio u baziliku Sv. Petra.

— **Sv. Ariston, Krescencije (Rastislav), Eutihije, Urban, Vital, Just, Felicisim, Feliks, Marcija i Simforoza**, mučenici u Kampaniji za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Svitun**, biskup Winchestera, umro 863. godine.

— **Sv. Oton**, biskup Bamberga i apostol Pomeranije, umro 1139. godine.

3. **SV. TOMA, apostol**

Blagdan

Toma je rođeni Galilejac i po zanimanju ribar (Iv 21,2). Aramejsko ime *Toma* znači »blizanac« (grčki *Didim*). Brzo je pristupio Kristu kao pratilac, zatim učenik i konačno jedan od Dvanaestorice. Sv. Matej ga stavlja u popisu apostola na osmo mjesto (10,3).

Toma je po svom značaju sangvinik, otvoren i iskren. Svemu traži razlog i uzrok, dokaze i obrazloženja. On je zapravo tip suvremenog čovjeka: tehnički obrazovan pita samo što i kako. Ne prihvaća tajne, priče, rekla-kazala.

Nakon Lazarova uskrsnuća Krist je sa svojim apostolima htio poći u Jeruzalem. Učenici su ga odvrćali, jer su znali da je židovsko vodstvo odlučilo ubiti ga. Kad Isus nije popustio, nego odlučno rekao da ide, Toma je prvi jedinstveno reagirao: »*Idimo i mi da umremo zajedno s njim!*« (Iv 11,16). Možda u toj riječi ima i prkosa, spremnosti na različno mišljenje, ali svakako najviše iskrene odanosti Kristu i spremnosti na žrtve i samu smrt. A kad je Krist najavljavao svoj odlazak i ustvrdio da učenici znaju put, Toma je iskreno zapitao: »*Gospodine, ne znamo kamo ideš, kako onda možemo put znati?*« (Iv 14,5). Tim je pitanjem izazvao onaj božanski divan Kristov odgovor: »*Ja sam Put, Istina i Život. Nitko ne dolazi k Ocu osim po meni!*« (14,6).

Ništa potanje ne znamo o Tominu držanju za vrijeme Kristove muke. No, kad su »dobre žene širile vijesti o uskrsnuću«, Toma to nije mogao vjerovati. A kad su ga i svi učenici uvjerali da su vidjeli Uskrsloga, on je do kraja racionalist i pozitivist. Ne prihvaća »opće mišljenje«. Boji se halucinacije i masovne histerije: »*Ako ne vidim na njegovim rukama*

biljeg čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim ruku u njegova rebra, neću vjerovati!» (20,25). Svakako nije Tomi bilo tih dana lako. Tragedija Velikog petka očita je i jasna. Ona ga je i natjerala u bijeg, gorčinu i nevjeru. Ali Učitelj je dobar. Prihvaća Tomine uvjete: *»... stavi svoju ruku u moje rebro i ne budi nevjeran nego vjeran«* (20,27). Toma je u tom trenutku doživio vjeru u Uskrslog i prvi od apostola Krista nazvao Bogom: *»Gospodin moj i Bog moj!*» (20,28). Sv. Grgur Veliki pripominje da nam je više koristila Tomina nevjera, nego vjera ostalih apostola. Toma je još nekoliko puta susreo Uskrsloga, npr. na Tiberijadskom jezeru (Iv 21) i na dan Uzašašća (Dj 1,4-13).

Predaja veli da je propovijedao vjeru u Uskrsloga u Mezopotamiji, Perziji i Indiji. Sve je to iskićeno *legendama*, među kojima je značajna ona o gradnji »nebeske palače«. Kralj Gondofor dao je Tomi silni novac da mu sagradi veličanstvenu palaču, a Toma je novac podijelio siromasima. Kralj ga je htio za to teško kazniti. Uto umre kraljev brat Gad i u nebu zaželi stanovati u veličanstvenoj palači. No, anđeli mu odgovore da je to za njegova brata sagradio jedan vrijedan kršćanin. Gad se u viđenju javi bratu i kaže mu da ga čeka divna palača. Gondofor tad pusti Tomu na slobodu, a Toma mu razjasni da se vjerom i dobrim djelima skuplja blago (»palača«) na nebesima. Stoga je Toma zaštitnik arhitekata, graditelja, zidara, kipara i drvodjelaca. U drugoj legendi Toma je opet »nevjeran«. Kad je Bogorodica Marija pokopana, Tome nije bilo u Jeruzalemu. Kad je došao, otvore grob, ali njezina tijela ne nađe. Toma opet nikako nije vjerovao da je uznesena na nebesa. Ona mu tad baci s neba svoj pojas kao dokaz da je već i tijelom u raju.

Postoje i razni apokrifni spisi koji se pripisuju Tomi (*Evandjelje, Djela, i Otkrivenje*). Grob mu je u Maliapuru, nedaleko Madrasa. Tu je pronađen i križ s natpisom (7. st.) na staroperzijskom jeziku gdje se spominje i sv. Toma. I naš Marko Polo piše o njegovu apostolskom djelovanju u Indiji.

Blagdan mu se slavio na razne datume. Sv. Efrem Sirski (+373.) spominje prijenos Tomina tijela iz Maliapura u Edesu, a Eterija veli da je bila u njegovu svetištu (415.). Prema malabarsko-sirskom obredu, obnovljeni Rimski kalendar preuzeo je slavljenje blagdana 3. VII. i da bi adventski dani došli do jačega izražaja.

HGJ

Istog dana

- Sv. Irenej, đakon, i Mustiola, matrona, mučenici u Kluzi (Toskana) za vrijeme cara Aurelijana.
- Sv. Trifon i drugih dvadeset, mučenici u Aleksandriji.
- Sv. Eulogije i drugovi, mučenici u Carigradu.
- Sv. Hijacint, podvornik cara Trajana, mučenik u Cezareji u Kapadociji.
- Sv. Marko, Mucijan, jedno dijete i Pavao, mučenici u Toskani.
- Sv. Leon II., papa (682.—683.).

— Sv. **Anatolije**, biskup u Laodiceji (Sirija), pisac djela religioznog i filozofskog sadržaja, umro 458. godine.

— Sv. **Heliodor**, biskup u Altinu (između Padove i Akvileje), prijatelj i školski kolega sv. Jeronima, umro oko 400. godine.

— Sv. **Dato**, biskup Ravene, osmi po redu.

4. SV. ELIZABETA PORTUGALSKA

Neobavezan spomendan

Elizabeta se rodila 1271. g. kao kćerka aragonskog kralja Petra III. i Konstancije, koja je potjecala iz sicilske kraljevske kuće. Kad je Elizabeti bilo 12 godina, roditelji je — zbog dinastijskih interesa — udadoše za portugalskog kralja Dionizija. Premda ta udaja nije bila iz ljubavi, Elizabeta je prihvatila stvarnost života kakva je bila i u njoj činila dobro.

Rodila je dvoje djece: sina Alfonza, koji će naslijediti oca na kraljevskom prijestolju, i kćerku Konstanciju, koja će se udati za kastilskog kralja Ferdinanda IV. Elizabetin muž Dionizije bio joj je nevjeran te je podržavao grešne veze sa svojim ljubavnicama, s kojima je imao i nekoliko nezakonite djece. Elizabeta je sve to podnosila evanđeoskom strpljivošću i dobrotom. Smisao svoga života pronašla je u djelima ljubavi prema potrebnima, u molitvi i pokori za obraćenje svoga muža. U tome je išla dotle da je s ljubavlju prihvatila i njegovu nezakonitu djecu.

Kad joj je sin Alfonz odrastao i došao u sukob s ocem, Elizabeta je smirivala dvije zavađene i naoružane stranke tako da je spriječila krvo-proliće. Uza sve to, muž ju je proglasio da pristaje uz Alfonza i poslao ju je u progonstvo. Poslije je uvidio da je pogriješio pa ju je dozvao natrag i primio s najvećim počastima. Kad je kralj teško obolio, Elizabeta ga je sama brižno dvorila. Njezina nesebična ljubav tako je djelovala na njega da se potpuno preokrenuo, raskajao i blago preminuo u Gospodinu 1325. godine.

Ostavši udovicom, Elizabeta je prodala svoj imetak a novac je podijelila siromasima i samostanima, obukla habit franjevačkih trećoredaca i hodočastila na grob sv. Jakova u Compostelli. Kad se vratila, stupila je u samostan klarisa u Coimbri. Prije smrti opet je pošla na put da smiri spor između svoga sina Alfonza i kastilskog kralja Ferdinanda. Umrla je u samostanu u Estremozu 4. srpnja 1336. Tijelo su joj prenijeli u Coimbru gdje joj je grob postao metom mnogih hodočasnika. Papa Urban VIII. svečano ju je proglasio svetom 25. svibnja 1625.

Elizabeta je ne samo uzor djelotvorne ljubavi prema siromasima već i putokaz »snalaženja« u nesređenim obiteljskim odnosima. Crkva joj službeno priznaje da je »čudesno mirila zaveđene« te moli: »Njezinim zagovorom daj i nama promicati mir da se mognemo sinovima Božjim zvati!« (Molitva).

ŠŠ

Istog dana

— **Sv. Inocent, Sebastija i trideset drugih**, mučenici u Sirmiju (Srijemskoj Mitrovici).

— **Sv. Hošea i Hagaj**, starozavjetni proroci.

— **Sv. Laurijan**, biskup u Sevilli i mučenik u Bourges-u.

— **Sv. Jukundijan, Namfanion i drugovi**, mučenici u Africi.

— **Sv. Teodor**, biskup i mučenik u Libiji za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Ulrich**, biskup Ausburga, umro 973. godine. Otkada je papa sebi rezervirao proglašenje svetaca, on je prvi koji je svečano kanoniziran. Učinio je to papa Ivan XV. u lateranskoj bazilici g. 993., 20 godina nakon njegove smrti.

— **Sv. Berta**, opatinja u Francuskoj, umrla oko 725. godine. Posmrtni joj se ostaci čuvaju u samostanu Blangy-u koji je sama osnovala 686. godine.

5. SV. ĆIRIL, monah, i METODIJE, biskup, zaštitnici Evrope

Blagdan

Po opsegu djelovanja i po originalnim metodama sv. braća Ćiril i Metodije idu među najveće misionare kršćanstva svih vremena. Rodom su Grci, sinovi uglednoga carskog činovnika Leona u Solunu, drugome po važnosti mjestu poslije bizantske prijestolnice Carigrada. Ćiril se rodio 827. g. i bio je najmlađe dijete svojih roditelja. Na krštenju je dobio ime Konstantin, a tek kratko vrijeme pred smrt (u Rimu 869.), kad se zamo-
našio, uzeo je ime Ćiril. Za brata mu Metodija ne znamo posve sigurno datum rođenja, ali učenjaci računaju da je on bio deset do dvadeset godina stariji od Ćirila. Metodije je poslije završenih škola stupio u državnu službu i bio arhontom (upraviteljem) negdje u bizantskoj Makedoniji blizu rijeke Strume sve dok ga Bog nije pozvao u manastir. Konstantin je bio vrlo talentiran, pa kad mu umrije otac, očev prijatelj logotet Teoktist, pozva ga k sebi u Carigrad da studira na Visokoj dvorskoj školi. Profesori su mu bili najučćeniji ljudi carstva, posebno profesor filozofskih disciplina Focije, budući glasoviti patrijarh. Pri kraju nauka, koje su trajale oko 6 godina (od 843. do 849.), Teoktist ponudi Konstantinu za ženu djevojku bogata i ugledna roda, inače svoje krsno kumče. Ali Konstantin vrlo učtivo zahvali izjasnivši se da mu je životnim ciljem Mudrost preko koje namjerava postići »pradjedovsku čast i dostojanstvo«, tj. milosni život što ga spiska naš praotac Adam, kako te Konstantinove riječi tumači Franc Grivec.

Diplomirani student bio je tada još premlad za svećeničko ređenje za koje se po grčkim kanonima tražilo 30 godina života. Zato je vrlo vjerojatno da je Konstantin-Ćiril, postavši 849. tzv. »hartofilaksom« (tajnikom) patrijarha Ignacija, bio od njega i ređen za đakona. Što više, na

Teoktistov prijedlog, carica Teodora (regentkinja namjesto maloljetnog Mihajla III. Pijanice) imenovala ga je profesorom filozofije na Visokoj dvorskoj školi. Zbog učenosti Konstantin-Ćiril dobio je titul »filozof« — nešto slično kao »doktor« ili »akademik« u današnjem svijetu. »Prema mišljenju profesora Dvorníka, kratko vrijeme pošto je Focije dobio položaj visokoga političkog činovnika, Konstantin je došao na njegovo mjesto kao glavni profesor filozofije. Ta dva muža, koji su u isto vrijeme djelovali na istoj školi, u budućnosti će poći tako različitim putovima. Focije je postao carigradskim patrijarhom i doskora došao u sukob s rimskim papom Nikolom I., što je poznato kao povod bizantskog raskola. Konstantin je nešto kasnije preko Velike Moravske došao u Rim, od pape Hadrijana dobio potvrdu slavenskog bogoslužja, u Rimu je umro i u Rimu je pokopan. Prvi se tada udaljio od Rima, a drugi je za života i poslije smrti povezan s Rimom«. Tako piše nedavno preminuli profesor Michael Lacko u svojoj knjizi *Sv. Cyril a Metod* (Rim 1969, 30). Kao sveučilišni profesor Konstantin je više puta bio članom diplomatskih bizantskih misijâ: kod muslimanskih Arapa u mezopotamskoj Samarri (851.?), kod Hazara (860.), turanskog naroda na jugoistoku današnje Rusije koji je bio prihvatio starozavjetnu židovsku vjeru. Na ovom drugom putovanju s Konstantinom je bio i stariji mu brat Metodije, koji je nekako poslije Bardasova državnog udara (855.) napustio državnu službu i pošao u manastir. Onamo ga je — postavši joj pod patrijarhom Ignacijem svećenikom (857.) — slijedio i Ćiril.

Velikomoravski knez Rastislav poslao je 862. g. u Carigrad poslanstvo moleći od cara kršćanske misionare za svoj narod. Čini se da je tu na djelu bilo isto političko umovanje kao i kod suvremenika buganskoga cara Borisa: kad već treba da se krstimo, onda je bolje da to izvedu vjerovjesnici iz neke daljnje velike države negoli od neposrednog — i zato opasnog — susjeda. Tako je Boris tražio misionare na Zapadu, a Rastislav na Istoku. Bizantski car Mihajlo III. odredi za velikomoravsku misiju Ćirila. Ćiril je tada, razmišljajući o misionarskoj metodi, pronašao posebno slavensko pismo, tj. glagoljicu, jer grčko ne može izraziti nekih slova, kao č, ž, š. Počeo je pisati i prijevod Sv. pisma, i to — kako kažu staroslavenska žića — prologom Ivanova evanđelja, koji se u bizantskom obredu čita baš na Uskrs: »U početku bijaše Riječ...« Ne treba nas čuditi carev izbor i Konstantinovo prevođenje, jer su Solunjani IX. st. znali slavenski. Neki naši učenjaci (K. Šegvić, D. Mandić, M. Japundžić i dr.) mislili su da su Hrvati već prije Solunske braće imali svoje pismo, i to baš glagoljicu. Ali, opće je mišljenje slavista da je glagoljica Ćirilov izum, odnosno njegova prerada nekoga drugog pisma, najvjerojatnije bizantske »kriptografije« — tajnog pisma (J. E. Granstrem). Kod prevođenja najvažnijih dijelova Sv. pisma i liturgijskih knjiga i u Carigradu i u Moravskoj Ćirilovi pomoćnici bili su, uz brata Metodija, i drugi monasi slavenskog podrijetla, među kojima i budući ohridski arhiepiskop sv. Klement.

Misionari, primljeni s oduševljenjem od kneza i naroda, propovijedaju kršćanstvo Slavenima Velike Moravske i dijele sakramente kroz tri i pol godine (863.—866. ili 867.). Naročitu su pažnju posvećivali mladeži i spremanju svećeničkog podmlatka koji bi nastavio njihovo djelo. Oni nisu prvotno krštavali narod, jer su ih u tome pretekli misionari iz njemačkih biskupija (Salzburg, Passau), nego su učvršćivali i produbljivali kršćanstvo prijevodom Sv. pisma, slavenskom liturgijom i nastojanjem oko samostalnosti pokrajinske Crkve s vlastitim, slavenskim svećenstvom, pa i hijerarhijom, što je izvrsno odgovaralo Rastislavovoj političkoj koncepciji. Tome su se, međutim, usprotivili njemački misionari i njihovi biskupi zbog toga što je tobože bizantska misija kanonski »preseгла« u zapadni patrijarhat. »Dokaz« su im bila i Sveta braća koja su iz početka obavljala liturgijske čine po bizantskom obredu. Stoga su se Sveta braća kasnije — upravo da izbjegnu smutnje — počela služiti rimskim obredom kad su obavljali službu Božju na slavenskom jeziku. Tako su postali ono što se danas stručno veli »biritualisti«, tj. svećenici koji liturgiju služe na dva obreda, već prema potrebi i narodu, a to u dubljoj starini nije moralo ni biti kakav pravni problem.

Da riješe nastale probleme i da im slavenski svećenički kandidati prime sv. red od pape ili njegovih neposrednih biskupskih suradnika, a ne ni od njemačkih biskupa ni od canigradskog patrijarha, Sveta braća pođoše 866. g. u Vječni grad. Tim više što ih je i sam papa onamo pozivao zbog spomenutih tužbi neprijatelja njihove misije i slavenskog bogoslužja. Na putu prema Rimu zadržao se do 867. g. u apostolskom djelovanju kod panonskih Slovenaca i njihova kneza Kocelja. Papa Hadrijan II., nasljednik Nikole I., najsvečanije je u Rimu odobrio ćirilometodsko djelo, tj. slavensku liturgiju, inauguracijom glagoljice »kakovu nijedno pismo nije imalo« (S. Sakač). U Rimu je Konstantin-Ćiril položio svećane monaške zavjete (»primio veliku shimu«) i doskora (početkom 869.) umro izrekavši prije smrti prekrasnu molitvu za vjersko i crkveno jedinstvo svoga stada — slavenskih kršćana. Naš crkveni povjesničar S. Sakač dokazivao je da je sv. Ćiril bio posvećen za biskupa, ali je Kongregacija za bogoštovlje prihvatila protivne (da li baš i peremptorne?) dokaze bolandiste Paul Devosa, pa liturgijski naslov blagdana glasi: »Sv. Ćiril, m o n a h, i Metodije, b i s k u p«.

Hadrijan II. obnovio je sirmijsku (srijemsku, mitrovačku) crkvenu pokrajinu za Panoniju, dakle i za državu slovenskoga kneza Kocelja, te joj na čelo postavio Metodija, kojega je i posvetio za biskupa. Metodije sa suradnicima — mladomisnicima, đakonima, čitačima... vraća se natrag u svoju misiju. Ali intrige protivnika kočje djelo, zbog čega je on čak kroz nekoliko godina bio u crkvenom zatvoru u Njemačkoj (870.-873.). U Rimu se morao ponovno opravdavati zbog tužbi da je heretik. Čini se da je tom zgodom putovao preko hrvatskih krajeva (... -Sisak-Nin-Ancona-Rim). U novije vrijeme pojavila se hipoteza da je Metodije stvarno rezidirao u Srijemu (Morović, a ne Moravska?), ali trebalo bi još

čvršćih dokaza da obori tisućljetnu tradiciju kulta koji sadržava uvjerenje da je Svetac umro 885. g. baš u Moravskoj.

Poslije njegove smrti činilometodsko djelo (slavensko bogoslužje, književnost, samo o papi ovisna pokrajinska Crkva) propade u Svetoplukovoj Velikoj Moravskoj, jer njihovi učenici biše prognani iz zemlje. Ali baština Solunske braće nije izbrisana s lica zemlje nego se preselila k drugim Slavenima: u slavensko-bizantskom obredu u Bugarsku, pa Srbiju, Kijevsku Rusj i kasnije u druge Rusije, a u rimsko-slavenskom obredu glagoljsko se bogoslužje, unatoč progonima, održalo kod Hrvata sve do II. vat. sabora, na kojem je šibenski biskup, mons. Josip Arnerić, na veliko iznenađenje mnogih koncilskih otaca, služio sv. misu po rimskom obredu, ali ne na latinskom nego na narodnom jeziku.

Sv. braću je rehabilitirao od svih napadaja papa Leon XIII. enciklikom *Grande munus* (1881.). Jedno stoljeće kasnije još više ih je počastio sadašnji papa Ivan Pavao II. apostolskim pismom *Egregiae virtutis* (1980.) proglasivši ih, uz sv. Benedikta, zaštitnicima Evrope. Doista, oni nisu neki »blokovski sveci«, nego katolički, a to znači sveci za sve, bez obzira na razlike teološkog pristupa Objavi, bez obzira na razlike obreda, država, naroda, jezika... Autor liturgijske službe u čast Sv. braće kao da je imao pred očima Evropu ne samo IX. nego i svih slijedećih stoljeća, osobito našega XX. stoljeća, kad u troparu (glas četvrti) ovako vidovito pjeva:

*Vi životom svojim revnim
Apostolima ste ravni,
Učitelji svijeta Slavskog
Bili ste i ostajete,
Ćirile i Mètodije,
O mudraci Bogom mudri!*

*Stvora svakog Gospodaru
Molbe žarke upravljajte:
Jednodušjem pravovjernim
Narod svaki nek Slavena
Ćvrst i blag i sretan bude!
Ćovječanstvu Gospod dao
Mir svoj dubok, svet i trajan,
Nama svima život vječni!*

(JAKO APOSTOLOM JEDINONRAVNIJI... — Vrlo slobodan prijevod s crkvenoslavenskog)

PB

Istog dana

— Sv. Antun Marija Zaccaria, prezbiter, rodio se 1502. g. u Kremoni od oca Lazara Zaccarije i majke Antoniette Pescaroli. Nekoliko mjeseci nakon njegova rođenja umro mu je otac a majka je ostala udovica od 18 godina.

Mlada udovica odbila je ponovnu udaju i svom se dušom posvetila kršćanskom odgoju svoga sina Antuna, u čemu je i uspjela, jer je Antun kao mladić učinio zavjet doživotnog djevičanstva i odrekao se očeve baštine. Završivši prvo školovanje u rodnome gradu, pošao je u Padovu na studij medicine. U 22. godini života postigao je doktorat iz te znanosti. Kad se vratio u rodnu Kremonu kao liječnik, djeluje među siromasima brinući se više za zdravlje duše nego njihovih tjelesa. Pod duhovnim vodstvom dominikanca Battiste Carioni da Crema Antun se odlučio za svećeništvo, pa je u 26. godini života (1528. g.) zaista zaređen za svećenika.

U apostolskom radu Antunu je bio ideal sv. Pavao apostol, jer je poput njega želio svima postati sve da bi sve pridobio za Krista. Zbog toga se odrekao bogate nadarbine sv. Jurja i postao je običan kapelan grofice Guastalle, Ludovike Torelli te s njom preselio u Milan 1530. godine. Tu je u suradnji s Jakovom Antonijem Mariglia i Bartolomejem Ferrari osnovao mušku redovničku družbu: Regularni klerici sv. Pavla, pučki nazvani »barnabiti« po njihovoj matičnoj crkvi i samostanu Sv. Barnabe u Milanu; a u suradnji s Ludovikom Torelli žensku redovničku družbu: Sestre »anđeličke« sv. Pavla. Njima će pridružiti i treću svjetovnu družbu sv. Pavla, tj. oženjene laike koji će svestrano surađivati s prve dvije družbe i raditi na obnovi kršćanskih obitelji.

God. 1539. Antun je pošao na miriteljsku misiju u Guastellu koja je bila udarena papinskim interdiktom. Izmoren putovanjima, posredovanjem i apostolskim radom tjelesno je potpuno klonuo. Stoga je zamolio da ga prenesu u njegovu rodnu Kremonu, gdje je i umro 5. srpnja te iste godine (1539.). Od njegovih pisanih djela sačuvano je: 12 pisama, 6 govora i konstitucije. Glavne crte njegova duhovnog profila bile su: kristocentrizam, paulinizam, odlučna borba protiv polovičnosti u kršćanskom životu te živa gorljivost u apostolatu. Svetim ga je proglasio papa Leon XIII. god. 1897. Tijelo mu se danas čuva u crkvi Sv. Barnabe u Milanu.

SS

- Sv. Zoa, žena bl. Nikostrata mučenika, mučenica u Rimu za cara Dioklecijana.
- Sv. Atanazije, đakon, podnio mučeništvo u Jeruzalemu od heretika zbog toga što je branio kalcedonski sabor.
- Sv. Domicije, mučenik u Siriji.
- Sv. Agaton i Trifina, mučenici na Siciliji.
- Sv. Marin, Teodot i Sedofa, mučenici u Tomi-u.
- Sv. Ćirila, mučenica u Ćireni (Libija) za Dioklecijanova progonstva.
- Sv. Numerijan, biskup Trieru, umro oko 660 godine.
- Sv. Filomena, djevica, u San Severinu u Picenu.

6. SV. MARIJA GORETTI, djevica i mučenica

Neobavezan spomendan

Marija Goretti se rodila u siromašnoj obitelji u mjestu Corinaldo, u pokrajini Ancone, 16. listopada 1890. U kući su je od dragosti zvali Marietta. Kako njezin otac Luigi u tom kraju nije mogao dovoljno zarađivati za svoju brojnu obitelj, preseli se u Ferriere di Conca, oko 10 km od Nettuna, u Kampaniji gdje je radio na imanju grofa Mazzoleni-ja.

Kako je u tom kraju harala malarija, otac joj oboli i umrije kad je ona imala deset godina. Od tada se za obitelj brine majka Assunta a djelomično joj pomaže i starija kćerka Marietta.

Marija je često išla na groblje i molila se za svoga pokojnog oca koji ju je naučio izgovarati ime Isus i Marija. Za njega je namijenila i svoju prvu sv. pričest, koju je primila u Nettunu u jedanaestoj godini života. Tamo je ona često polazila na sv. misu u pratnji kume Cimarelli i s mlađim sestrama i braćom, a ponekad je tamo prodavala golubove i jaja. U kući bi za stolom znala poput majke mlađim sestrama i braći gurnuti svoj tanjur da se što bolje nahrane. Kad ju je majka Assunta zbog toga jednom prekorila, ona je šutjela. Svoj dnevni posao Marija je obavljala u istrošenim i zakrpanim haljinama koje joj je poklonila susjeda. Svaki dan je molila kronicu pred svima, a kad bi legla u krevet, ispod slike bl. Dj. Marije izmolila bi još jednu za pok. oca i tek tada usnula.

Taj skromni i čedni Marijin život pokušao je poremetiti osamnaestogodišnji mladić iz najbližeg susjedstva Alessandro Serenelli. Njegova se kuća nalazila tik do Marijine kuće, a njegova je soba bila oblijepljena slikama nagih žena, što mu je pobuđivalo maštu. On je Mariji dvaput namjestio zamku da s njom sagniješi. Djevojčica je otada bila sva potištena i sve činila da umakne strastvenom mladiću, ali majci o tome ništa nije govorila jer ju je bilo stid. Ona će to kazati tek na smrtnom ležaju. Tjedan dana prije svoga mučeništva Marija je u mjestu Conca slušala propovijed jednog svećenika pasioniste o Kristovim mukama. Ta ju je propovijed tako duboko potresla da ju je ojačala u njezinoj odluci: Prije umrijeti nego sagniješiti!

Tako je došao i 25. srpnja 1902., dan okrutnoga Marijina mučeništva. Dok su majka i susjedi bili zabavljeni poslom na gumnu, Alessandro je pokušao iskoristiti priliku. Kao da neko zlo sluti, Marija je sjela na najnižu stepenicu izvanjskih stuba držeći uza se sestricu. Alessandro ju je nasilno povukao u kuću. Ona ga je uzalud opominjala da će ići u pakao ako ustraje u svojoj namjeni. Našavši se pred izborom: ili popustiti mladićevim prohtjevima ili poginuti, ona je izabrala ovo drugo. Opirala se i pala na tlo s četrnaest uboda nožem.

Ujutro toga dana spontano je izjavila da vrlo čezne za sv. pričešću. Želja joj je ispunjena drugoga dana u bolnici u Nettunu kad je nadomak smrti primila Kruh jakih. Svećeniku don Signori-ju je izjavila: »Praštam Alessandru iz ljubavi prema Isusu i želim da i on sa mnom dođe u nebo.« Kroz dva sata kirurzi su pokušavali sve da bez narkoze spase izbodeno tijelo, ali uzalud. U užasnim bolima vapila je za svojim ocem i zanimala se za svoje sestre. Podložila se »u ime Božje« odlukama liječnika da majka s njom ne probdije posljednju noć. Tješila je dobru kumu riječima: »Čeka me Majka Božja«. Preminula je u nedjelju, 6. srpnja, na blagdan Predracjene Kristove Krvi, s plavom vrpcom Marijine djece oko vrata. U siromašnom lijesu pokopana je u skroman grob.

Njezin ubojica Alessandro Serenelli osuđen je na 30 godina zatvora s prisilnim radom. Prema njegovu svjedočenju, jedne je noći 1910. g. u zatvoru vidio Mariju u snu kako na raskošnom cvjetnjaku bere cvijeće i pruža mu ga. To je na njega tako djelovalo da se obratio i raskajao za svoj zločin. Iz zatvora je pušten 1929., tj. 3 godine ranije. Na Božić 1937. g. uputio se u Corinaldo k majci Marije Goretti i u nje pitao oprostjenje za svoj zločin. Assunta mu je odgovorila: »Kad ti je oprostila moja kćerka, kako ti ja ne bih mogla oprostiti?!« Istog dana zajedno su pristupili i sv. pričesti.

Tijelo mlade mučenice danas počiva u kristalnom kovčegu pod oltarom sv. Marije od Milosti u mjestu Nettuno. Papa Pio XII. svečano ju je proglasio svetom 1950. godine. Tom prigodom o njoj reče: »Ona je bila hrabra, čvrsta djevojčica. Shvatila je o čemu se radi pa je stoga odabrala smrt.« No, ta smrt nije bila svršetak nego prijelaz u proslavu. Pobožnost prema djevici-mučenici raširila se munjevitom brzinom. Marija Goretti ubrzo postade omiljelom sveticom.

FC

Istog dana

— **Sv. Izaija**, starozavjetni prorok koji djeluje za vrijeme kralja Ahaza i Ezekije (740.—700.).

— **Sv. Romul**, učenik sv. Petra apostola, biskup i mučenik u Fiesole za Domicijanova progonstva.

— **Sv. Trankvilin**, otac sv. Marka i Marcelina, prezbiter i mučenik u Rimu za Dioklecijanova progonstva.

— **Sv. Dominika**, djevica i mučenica u Kampaniji za cara Dioklecijana. Njezini se posmrtni ostaci čuvaju i na poseban način štiju u Tropeji u Kalabriji.

— **Sv. Lucija iz Kampanije**. Nju je zbog kršćanske vjere nemilo mučio namjesnik Riksije Var, ali ga ona obrati na kršćanstvo. Zbog toga podnese mučeništvo zajedno s njom, **Antoninom, Severom, Diodorom, Dionom i sedamnaest drugih**.

— **Sv. Goar**, prezbiter kod Trieri, umro oko 508. godine.

7. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Bl. Benedikt XI.**, papa. Između petnaest papa imenom Benedikt dvojica su dobila čast oltara: sveti Benedikt II. (+685.) i naš blaženi Benedikt XI. (22. X. 1303. — 7. VII. 1304.).

Rodio se 1240. u siromašnoj obitelji Boccasini u gradu Treviso, a bilo mu je ime Nikola. Njegova je majka prala robu bijelim fratrima, pa je tako Nikola

vrlo mlad stupio u dominikanski red, u kojemu je zbog kreposti i naobrazbe stalno napredovao u službama: profesor teologije, provincijal Lombardije i konačno general dominikanskog reda.

Papa Bonifacije VIII. sredinom 1298. g. poslao ga je kao svoga opunomoćenika u pitanju sklapanja mira između Engleske i Francuske. Dostojno ga je učinio kardinalom Sv. Sabine i biskupom Ostije, te je postao dekan kardinalskog zbora. Koncem 1301. g. opet ga je isti papa poslao kao svoga poslanika u Ugarsku, da uredi pitanje nasljedstva na hrvatsko-ugarskom kraljevskom prijestolju. U to je vrijeme Bonifacije VIII. imao teški spor s francuskim kraljem Filipom Lijepim. Čak je došlo dotle da su kraljevi ljudi 7. rujna 1303. izvršili atentat na papu Bonifacija u Anagniju, gdje se tada papa nalazio. Od svih kardinala samo su se dvojica našla koja su ostala hrabro uz papu. Jedan od njih bio je kardinal Boccasini. Papa se vratio u Rim, ali je dostojno umro 11. listopada 1303.

Odmah poslije Bonifacijeve smrti kardinali su 22. listopada 1303. jednoglasno izabrali kardinala Nikolu za papu, koji iz zahvalnosti prema svom predšasniku uze njegovo krsno ime i prozva se Benedikt XI.

Kao papa Benedikt XI. nastojao je oko pravde i mira: stoga je pružio ruku pomirnicu i Filipu Lijepom, i obitelji Colonna, i gibelinskoj stranci. Međutim, u samome Rimu vladao je teški nemir. Stoga je miroljubivi papa bio prisiljen s cijelim dvorom preseliti se u Perugiu, gdje je nakon kratkog pontifikata od niti devet mjeseci umro 7. srpnja 1304. Pokopan je u istom mjestu u crkvi Sv. Dominika, gdje mu je kasnije podignut monumentalni spomenik. Također su mu podigli spomenik i u crkvi Sv. Nikole u rodnome mjestu Trevisu.

Papa Klement XII. proglasio ga je blaženim 1736. godine.

Benedikt XI. ušao je i u hrvatsku povijest time, što je bulom od 9. prosinca 1303. trogirskoga dominikanca fra Augustina Kažotića imenovao za zagrebačkog biskupa. Tako je svetac unaprijedio sveca.

Lozinka bl. Benedikta bila je: »Rasvijetli lice nad slugom svojim« (Ps 31,17)

KJ

— **Sv. Vilibald**, prvi biskup Eichstätt-a, sin sv. Rikarda, engleskoga kralja, i brat sv. Vunibalda i sv. Valburge. Nakon što je hodočastio u razna svetišta po Francuskoj i Italiji, Maloj Aziji i Svetoj Zemlji, ponovno se vratio u Italiju te u samostanu Monte Cassino proboravio desetak godina. Papa Grgur III. poslao ga je u Njemačku sv. Bonifaciju kao suradnika u apostolskom radu. Sv. Bonifacije ga je postavio za biskupa u Eichstätt-u. Tu je Vilibald biskupovao 46 godina (741.—787.) i tu je umro 7. srpnja 787. Njegov se blagdan u Eichstätt-u stoljećima svečano slavio, pa mu je štovanje postalo popularno i u čitavoj Bavarskoj.

— **Sv. Kladije**, nadtamničar, **Nikostrat**, prvi tajnik i muž sv. Zoe mučnice, **Kastorije**, **Vitorin** i **Simforijan**, mučenici u Rimu.

— **Sv. Pelegrin**, **Lucijan**, **Pompej**, **Hezihije**, **Papije**, **Saturnin** i **German**, mučenici u Draču u Makedoniji za vrijeme progonstva cara Trajana.

— **Sv. Panten**, apostol pogana na Srednjem istoku i utemeljitelj katehističke škole u Aleksandriji, umro oko 216. godine.

— **Sv. Apolonije**, biskup u Bresciji.

— **Sv. Ilidije**, biskup u Arverni (Galija).

— **Sv. Odon**, biskup u Urgelu (Španjolska).

— **Sv. Heda**, biskup zapadnih Saksonaca u Engleskoj.

— **Sv. Edelburga**, kraljevna, opatinja u Yorku u Engleskoj, umrla 695. godine.

8. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Bl. Grgur Grassi, biskup, i drugovi, mučenici.** Pobjedničku ekipu dvadesetosmorice kineskih mučenika iz 1900. g. predvodi bl. Grgur Grassi, čovjek »slavan po dobi, razboritosti i apostolskom radu« (Pio XII.). Rodio se 1833. u blizini Aleksandrije. U franjevački red stupa 1848. godine, a 1861. g. odlazi u misije u Kinu, gdje će djelovati 40 godina. Za biskupa je posvećen 1876. godine. Isticao se neumornim radom na širenju kršćanske blagovijesti. Za vrijeme žestokih progona kršćana koja su provodili fanatični »Boxersi« na čelu sa Ce-Hsi, majkom kineskog cara, zatočen u svojoj biskupskoj rezidenciji i pogubljen 5. srpnja 1900. U istom progonstvu mučeničku palmu zadobiše još druga dvojica biskupa franjevac, četiri svećenika, jedan brat redovnik, sedam časniih sestara iz kongregacije franjevki misionarki i trinaest franjevačkih trećoredaca.

Blaženim ih je proglasio papa Pio XII. 27. studenoga 1946. U svim franjevačkim zajednicama slave se kao neobavezni spomendan.

MB

— **Sv. Akvila i njegova žena Priscila, suradnici sv. Pavla apostola.** O njima govori sv. Luka u Djelima apostolskim (18, 2-3), ističući da se Pavao kod njih nastanio u Korintu i da su po zanatu bili sedlari. U njihovoj se kući kršćani sastajali na bogoslužje (usp. Rim 16,4; 1 Kor 16,19). Pavao svjedoči da su oni podmjestili svoj vrat za njegov život, na čemu im srdačno zahvaljuje ne samo on nego i sve crkve poganskog podrijetla (Rim 16,4). Kad se Pavao iz Korinta htio vratiti u Siriju, sa sobom je uzeo Akvilu i Priscilu. Oni su ga pratili samo do Efeza i tu se nastanili. Tu su se bavili ne samo obrtom i trgovinom nego i apostolatom ustupajući svoju kuću za obavljanje bogoštovlja. Pavao je i tu kod njih boravio za vrijeme svoga trećeg misijskog putovanja. Pišući svoju Prvu poslanicu Korinćanima, na koncu veli: »Mного vas u Gospodinu pozdravljaju Akvila i Priscila zajedno s Crkvom koja se sastaje u njihovoj kući« (16,19). Na žalost, o vremenu i mjestu smrti tih vjernih Pavlovih suradnika nemamo nikakvih sigurnih podataka.

SS

— **Sv. Kilijan, biskup, Koloman, prezbiter, i Totnan, đakon, mučenici.** Kilijan je kao apostolski biskup, bez određenoga biskupskog sjedišta, djelovao kao misionar u Franačkoj. Kad je upozorio vojvodu Gosberta da prekine nezakonitu vezu s udovicom svoga brata Geilane, rasrđena ga je žena dala tajno pogubiti sa spomenutim prezbiterom i đakonom. Bilo je to 689. godine. Tijelo sv. Kilijana bilo je pokopano u nekoj štali. Otkriveno je na čudesan način tek 752. g. u prisutnosti sv. Bonifacija i prvog biskupa Würzburga Burharda te preneseno u taj grad. Stoga se njegov blagdan u Würzburgu i danas svečano slavi.

— **Pedeset svetih mučenika** u Rimskoj Luci za vrijeme cara Aurelijana.

— **Sv. Prokopije, mučenik** u Cezareji u Palestini za vrijeme cara Dioklecijana.

— **Mučeništvo svetih Abramita, monaha** u Carigradu. Njih je car Teofil dao pogubiti zato što su štovili svete slike.

— **Sv. Hadrijan III., papa** (884.—885.).

— **Bl. Eugenije III.**, papa (1145.—1153.), rodom iz Pize i učenik sv. Bernarda. Za njegova papinstva dignuta je druga križarska vojna, koja je završila bez uspjeha, i postignuto primirje s carom Fridrikom Barbarosom u Konstanci 1153. godine.

— **Sv. Auspicije**, biskup u Trieru.

9. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Nikola Pick, Vilhald i drugovi**, mučenici. Zapadni crkveni raskol su pratile mnogo veće nevolje nego što se to nama danas čini. To potvrđuje i devetnaest gorkumskih mučenika koji su svoju pravovjernost prema euharistijskom otajstvu i primatu rimskog papa platili životom. Kad ljudima vlada fanatizam i bijes, onda pravovjernost nauke dokazuje zakon jačega.

Među gorkumskim mučenicima, koje su poubijali kalvini, bila su jedanaestorica franjevac na čelu s Nikolom Pick-om, gvardijanom, i Dancem Vilhaldom, te 3 dijecezanska svećenika, 1 augustijanac i 1 dominikanac. Nakon neljudskih zlostavljanja svi su podnijeli mučeništvo u mjestu Brielle 1572. godine. U brielskom zatvoru njima su pridružena još 3 svećenika: 2 premonstratenza i 1 dijecezanski. Zbog toga je Brielle postalo hodočasničko mjesto.

Zbog primjera nepokolebljive postojanosti u vjeri, papa Klement I. proglasio ih je blaženima 1675. godine, a svetima papa Pio IX. 1867. godine.

MB

— **Sv. Zenon i deset tisuća dvjest a i tri drugih**, mučenici u Rimu.

— **Sv. Ćiril**, biskup i mučenik u Gortini na Kireti za Decijeva progonstva.

— **Sv. Anatolija**, djeвица, i **Audaks**, mučenici u Tori za Decijeva progonstva.

— **Sv. Patermucije, Kopret i Aleksandar**, mučenici u Aleksandriji za Julijana Apostate.

— **Sv. Brikcije**, biskup u Martuli u Umbriji.

10. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Veronika Julijani**, djeвица. Ova redovnica koju su kasniji životopisci nazvali »skriveno blago« rodila se 27. prosinca 1660. Kao sedamnaestogodišnja djevojka ušla je u samostan sestara klarisa u talijanskom gradu Città di Castello. U samostanu je obavljala različite službe, a najpoznatija je postala kao učiteljica novakinja. Tu službu je obavljala 33 godine.

Ideal njezina duhovnog života bilo je sudjelovanje u otajstvu muke našega Spasitelja. Zbog toga na nju primjenjujemo riječi sv. Pavla iz poslanice Gala-

ćanima: »Bože sačuvaj da bih se ja ičim ponosio osim križem Gospodina našega Isusa Krista« (6,14). Sav svoj život i djelovanje prikazivala je za obraćenje grešnika i napredak Crkve. Prema sebi je bila neobično stroga, a prema drugima majčinski osjećajna. Mnogo je trpjela zbog krivog shvaćanja u zajednici i izvan nje. Jedno vrijeme je nasilno bila odijeljena od zajednice, ali je i to prikazivala kao svoje sudjelovanje u patnjama Isusovim. Na kraju je ipak pokazano da je njezin duhovni stav bio plod prave kreposti, a ne trenutne hirovitosti. Svoja duhovna iskustva opisala je u svom duhovnom dnevniku koji je objavljen u 10 svezaka.

Umrla je 9. srpnja 1727. godine. Papa Pio VII. proglasio ju je blaženom 1804. godine, a Grgur XVI. svetom 26. svibnja 1839. U franjevačkim zajednicama slavi se na današnji dan kao neobavezan spomendan.

MB

— **Bl. Damašćanski mučenici.** Fanatična masa muslimana, predvođena turskim vojnicima, provalila je 10. srpnja 1860. u kršćansku četvrt Damaska i izvršila strašni pokolj. Opljačkano je i porušeno 2400 kuća a ubijeno oko 6000 golorukih kršćana, među kojima je bilo 30 svećenika i tri biskupa raznih obreda. U tom broju bilo je i 8 franjevaca na čelu s. o. Emanuelom Ruiz-om, gvardijanom i župnikom, i o. Engelbentom Kolland-om, kapalenom. Svih 8 franjevaca i trojicu braće Massabki papa Pio XI. proglasio je blaženima 10. listopada 1926.

— **Sv. Januarije, Feliks, Filip, Silvan, Aleksandar, Vital i Marcijal,** sedam sinova sv. Felicite, mučenici u Rimu za vrijeme cara Antonina.

— **Sv. Rufina i Sekunda,** djevice i mučenice u Rimu za vrijeme Valerijanova i Galijenova progonstva.

— **Sv. Januarije, Marin, Nabor i Feliks,** mučenici u Africi.

— **Sv. Leoncije, Mauricije, Danijel i drugovi,** mučenici u Nikopolu u Armeniji za cara Licinija.

— **Sv. Bianor i Silvan,** mučenici u Pisidiji.

— **Sv. Apolonije,** mučenik u Ikoniju u Likoniji.

— **Sv. Amalberga,** djevice OSB u Münsterbilsen-u, umrla 772. godine.

11. SV. BENEDIKT, opat

Obavezan spomendan, u benediktinskom redu — svetkovina

Ovaj veliki svetac proživio je na zemlji nešto manje od sedamdeset godina (o. 480—547.). U Italiji je živio neposredno poslije propasti Zapadnoga rimskog carstva (476.) prije konca tzv. Gotskog rata (535.—553.), kojim je istočnorimski car Justinijan uništio Ostrogotsku državu i priključio naše krajeve i Apeninski poluotok za kratko vrijeme Carstvu (do provale Langobarda 568.). To je dakle vrijeme velike seobe naroda. Ni ne sluteći, Benedikt će i njegov red udariti temelje kršćanskoj Evropi strpljivo odgajajući mlade narode u Kristovu duhu ljubavi, radinosti, nultarnjeg i vanjskog mira... Glavni su izvori za poznavanje Sveca njegovo monaško *Pravilo* i pola stoljeća kasnije pisani *Dialogi* pape sv. Grgura I. Velikog.

Benedikt se rodio u Nursiji (danas Norcia) u Italiji. Kao student u Rimu odlučio je na poticaj Božje milosti poći u pustinju. Nekoliko je godina živio posve sam u spilji blizu Subjaka: nitko nije za nj znao osim monaha Romana koji mu je povremeno potajice nosio kruha. Kontemplacija je dakle bila Benediktov životni ideal. On se u tolikoj mjeri bio osamio da je izgubio svaku vezu s tijekom događaja. Kad ga je nakon tri godine slučajno otkrio jedan svećenik na Uskrs, on nije znao da je toga dana bio Uskrs.

Otada Benedikt postaje bliži svijetu, koji ga posjećuje tražeći savjeta, utjehe ili preporučujući se u molitve. Putene napasti junački je svladavao: jednom se čak s tom svrhom bacio u trnje. Posjetioci poslije toga događaja, kako lijepo piše Herwegen (30), »nisu na njemu spazili nikakve promjene, osim što je oko sjajnije svijetlilo i što im je još ljubavnije dolazio u susret«. Monasi iz Vicovarija moliše Benedikta da preuzme mjesto njihova opata koji je upravo bio umro. Ali, kako se Benedikt nije šalio s monaškim životom nego je ozbiljno htio da se podigne samostanska stega, neki su ga zbog toga pokušali čak fizički likvidirati! Sveću ne preostade drugo nego da se opet vrati u svoju prvotnu osamu.

To bolno iskustvo dovelo je Benedikta do logičnog zaključka: sama izvanjska pokora i strogost nisu dovoljne da samostan bude zajednica svetih nego je potrebno unutarne mrtvljenje i poslušnost, jer bez tih kreposti vanjska strogost može se izroditi u zločin. Stoga on — prihvativši da bude duhovnim učiteljem onima koji su ga željeli slijediti i živjeti pod njegovim vodstvom — nije htio da samostanski život postane pukom formalnošću, vanjštinom i licemjerjem. Benedikt se daje na posao i osniva niz samostana u okolici Subjaka. Na čelu svakoga samostana nalazio se opat, koji je imao, istina, veliku vlast, ali i koji se morao očinski brinuti za sve samostance. Život se ondje sastojao od pravilne izmjene molitve i rada i dosljednog ostvarivanja obraćenja, odnosno nasljedovanja Isusa Krista. U toj »školi Božje službe« (Herwegen 36) odgojio je i svece, kao npr. Mavru i Placida.

Duh je međutim odveo Benedikta 529. g. na Monte Cassino, da ondje izgradi novi tip zapadnog monaha. Razorivši sa svojim učenicima, Mavrom, Placidom i još nekima koji su ga slijedili iz Subjaka, poganski hram u čast bogu Jupitru, Benedikt iskoristi građu za svoj novi samostan. Čovjek ne može a da u tome ne vidi simboliku kršćanskog monaštva: od starog čovjeka (pa i kulture) ruši se što ne valja, a ono što je dobro postaje čvrstim temeljem još boljega. Crkvu posvećuje sv. Martinu. Organizira se zajednički (»cenobitski«) monaški život po pravilu što ga Benedikt sastavlja. Stoženi su toga pravila i života: liturgija ili — kako Svetac veli — »opus Dei« (Božje djelo), »lectio divina« (meditativno čitanje Sv. pisma) i ručni rad. Dan je točno razdijeljen na glavne monaške dužnosti a onda i na apostolski rad kod okolnih seljaka, a doskora i kod monahinja, kojima je na čelu Benediktova sestra sv. Skolastika. Svetac odgaja svoje u poslušnosti, poniznosti, pouzdanju u Boga. Razumije ljudske slabosti,

pa uza svu strogost pun je odgojiteljsko-očinske dobrote i samilosti, a ne manjkaju ni čudesa. Glas se o njemu širi pa ga posjećuju i velike ličnosti, kao npr. vizigotski kralj Totila (arijevac), koji u to vrijeme ratuje s istočnorimskim (katoličkim) carem Justinijanom I. Pod konac života osniva jedan samostan u Rimu (Sv. Pankracije u Lateranu). Umire na pragu proljeća 21. ožujka 547.

Iz Svečeva životopisa i Pravila možemo rekonstruirati njegovu čudorednu fizionomiju. To je majstorski učinio francuski benediktinac Patrice Cousin u svojoj knjizi *Précis d' Histoire monastique* (Bloud et Gay 1956, 141-142). Prema njemu, dominantna karaktera sv. Benedikta jest traženje Boga raznim putovima (kao pustinjač, organizator). Umske su mu sposobnosti bile orijentirane prema praksi više negoli prema spekulaciji. Stoga on zna da se u zajedničkom životu ne može provoditi onolika strogost kao u pustinjačkom. Volja mu je željezno jaka jer bez skretanja slijedi *honestas romana*, tj. »staro poštenje«: sve stvoreno, posebno čovjek-monah, mora služiti Bogu. Ipak tu energiju volje s vremenom i životnim kušnjama ublažuje strpljivost, naučena i dobivena od rassetoga Krista, s kojim je mistički sjedinjen. Kako uz to poznaje čovjeka, samilostan je s ljudskim slabostima bližnjega, dobročinitelj je patnicima svake vrste. Ukratko: *pius abbas* — opat koji voli svoje monahe kao otac. Ipak je krepost bogoštovlja, religioznosti, najznačajnija Benediktova odlika. Bog, prije svega i u svemu Bog, kojega kroz čitav monaški život traži, ljubi, služi mu i o njemu svjedoči, posebno preko liturgije, toga »Božjeg djela«, koje ima apsolutnu prednost pred bilo čime drugim. Otuda i atmosfera mira. PAX će ući u geslo i grb Reda, jer ravnoteža u svemu i sa svim ljudima prvotno dolazi od službe Bogu...

Pravilo je najveće djelo sv. Benedikta. Ono je škola svetaca, jer ima oko 5.500 svetaca i blaženika (benediktinaca i benediktinki) koji su se posvetili živeći po tom pravilu! Treba to Pravilo uzeti u ruke i čitati (najnoviji prijevod izišao je u jubilarnoj Benediktovoj godini, Tkon-Čokovac 1980, preveo Martin Kirigin OSB) pa ćemo razumjeti kako je taj red mogao kroz 14 stoljeća Crkvi i našem hrvatskom narodu dati: 23 pape, 200 kardinala, 5.000 (nad) biskupa, 15.000 pisaca i bezbroj nekanoniziranih kršćana koji su živjeli i radili za Boga i za ljude. Nije onda čudno što je papa Pio XII. nazvao sv. Benedikta »Ocem Evrope« (1947) a Pavao VI. ga proglasio »Zaštitnikom Evrope« (1964).

PB

Istog dana

— Sv. Pio I., papa (140.—155.) i mučenik u Rimu za progonstva Marka Aurelija Antonina.

— Sv. Ivan, biskup u Bergamu, pogubljen od arijevacu zato što je branio katoličko vjerovanje.

— Sv. Cindej, prezbiter u Sidi u Pamfiliji. Za vrijeme Dioklecijanova progonstva bio je zbog vjere mučen na razne načine, ali — ostavši neozlijeđen — umrije naravnom smrću.

- **Sv. Abundije**, prezbiter i mučenik u Kordobi za vrijeme arapskog progonstva.
- **Sv. Januarije i Pelagije**, mučenici u Nikopolu u Armeniji.
- **Sv. Sidronije**, mučenik u senonskom kraju (Galija).
- **Sv. Marcijan**, mučenik u Ikoniju u Likkaoniji.
- **Sv. Savin i Ciprijan**, mučenici u Bresciji.
- **Sv. Sabin**, priznavalac u poatjerskom kraju.
- **Sv. Olga**, ruska vojvotkinja, baka sv. Vladimira, umrla 969. godine.
- **Sv. Oliver Plunkett**, nadbiskup Armagha i primas Irske, mučenik, Pogubljen je na Tyburnu u Londonu 11. srpnja 1681. zbog »veleizdaje«, tj. zbog vjernosti katoličkoj vjeri i rimskom papi. Svetim ga je proglasio papa Pavao VI. 12. listopada 1975.

12. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

- **Sv. Ivan Jones i Ivan Wall**, prezbiteri i mučenici.

Pobjedničkoj povorci franjevačkih mučenika priključila su se i ova dvojica Engleza. Njihov spomendan slavi se istog dana zbog istog uzroka mučeništva, sličnoga životnog puta i zajedničkog porijekla, iako su životnu trku završili na različite datume u razmaku skoro jednog stoljeća. Jones je mučen 12. srpnja 1598., a Wall 22. kolovoza 1679.

Ivan Jones je postao franjevac u Engleskoj, koju je morao napustiti 1559. godine. Pobjegao je u Francusku, gdje je kod franjevac konventualaca u Pantoise-u zaređen za svećenika. God. 1591. boravi u Rimu, gdje se iz želje za savršenijim opsluživanjem evanđeoskih savjeta priključuje opservantskoj struji samostana Ara Coeli. Godinu dana kasnije potajno se vraća u London da bi nastavio misionarski rad među svojim sunarodnjacima. Uhapšen je i nakon krutoga zatvorskog mučenja osuđen na smrt. Izvještaj o njegovu mučeništvu poslao je isusovac Garnet u pismu generalu isusovačkog reda Klaudiju Acquaviva pisanog tri dana poslije Jonesova mučeništva. Njegovi posmrtni ostaci časte se kod franjevac konventualaca u Pantoise-u u Francuskoj.

Ivan Wall je rođen 1620. g. u Engleskoj, a za svećenika je zaređen 1641. g. u francuskom gradu Donai. Obavljao je različite službe u svome redu, a 22 godine je bio pastoralni radnik u Engleskoj. God. 1679. osuđen je na smrt zbog »veleizdaje« koja se sastojala u obećanoj vjernosti rimskom papi. Neposredno prije svoje smrti u Wacester-u opisao je svoj proces i smrtnu osudu i predao to jednom prijatelju da se tiska. To je i učinjeno poslije njegove smrti.

Tu dvojicu engleskih franjevac blaženim je proglasio papa Pio XI. 15. prosinca 1929. godine.

MB

- **Sv. Ivan Gvalberto**, opat, utemeljitelj valumbroza (ogranak benediktinskog reda), umro je 1073. godine.

- **Sv. Hermagora**, učenik sv. Marka evanđelista, kojega je sv. Marko posvetio i postavio za biskupa u Akvileji. Tu je podnio mučeništvo zajedno sa svojim đakonom **Fortunatom**.

- Sv. Nabor i Feliks, mučenici u Milanu za Maksimijanova progonstva.
- Bl. Jason, jedan od Isusovih učenika, umro na Cipru.
- Bl. Paulin, biskup i mučenik u Lukki za cara Nerona.
- Sv. Prokul i Hilarion, mučenici za cara Trajana.
- Sv. Marcijana, djeвица i mučenica u Toledu.
- Sv. Epifana, mučenica u Leontinu na Siciliji za cara Dioklecijana.
- Sv. Vivenciol, biskup u Lionu.
- Sv. Paternijan, biskup u Bologni.

13. SV. HENRIK

Neobavezan spomendan

Između skoro tridesetak Božjih ugodnika imenom Henrik posebno se ističe sv. Henrik II, car »Svetoga rimskoga carstva njemačke narodnosti« (Hildesheim ?, 6. V. 973. — Grona kraj Göttingena, 13. VII. 1024.). Makar je njegovu ocu, istoimenom bavarskom vojvodi povijest dala nadimak »Svadljivac«, naš je svetac bio okružen bliskim svecima: ženom sv. Kunegundom i sestrom sv. Gizelom, koja se udala za ugarskog kralja sv. Stjepana.

Nakon očeve smrti Henrik postade 995. g. vojvodom Bavarske, a poslije smrti mladoga rođaka Otona III. (22) 1002. g. kraljem njemačkim i carem rimskim. U životu i vladanju odlikovao se stožernim krepostima: razbonitošću, pravednošću, jakošću i umjerenošću. Time je ponovno uspostavio moć i ugled carstva, koje je inače bio primio u rasulu.

U duhu svoga vremena Henrik je bio uvjeren da je u njegovoj ruci ne samo sudbina »Svetoga carstva«, nego i svete Crkve. Stoga je svoje sile posvetio koliko obnovi carstva, toliko i reformi Crkve. U tu je svrhu provodio državno-crkveni sustav vladavine tako da je stare biskupije obnavljao, nove osnivao a za biskupe postavljao svoje dvorske ljude. Osim toga, bogatijim je samostanima i crkvama oduzimao viškove i davao ih siromašnjima. Tako je 1007. godine osnovao novu biskupiju u Bambergu kome je namijenio ulogu i misijskoga centra i središta svoga carstva.

Sa ženom Kunegundom, koja je bila kći luksemburškog grofa, pošao je u Rim, gdje ih je 14. veljače 1014. papa Benedikt VIII. okrunio za cara i carica rimskog carstva. U težnji za općim mirom i obnovom Crkve u sporazumu s papom spremio je opći crkveni sabor u Paviji, ali u tome poslu i dobroga papu i svetoga cara snađe smrt iste godine (1024.). Budući da u braku nije imao djece, s njime je izumrla saska loza njemačkih kraljeva i careva. Pokopan je u katedrali svoga grada Bamberga. Papa Eugen III. proglasi ga svecem 1146. godine. Grad i biskupija Basel u Švicarskoj slave ga kao zaštitnika.

Kunegunda na prvu obljetnicu smrti svoga muža 1025. g. pozvala je mnoge biskupe na posvećenje crkve benediktinki u Kaufungen, koji je

sama bila sagradila; nakon evanđelja preko mise skine sa sebe carsku krunu i grimiznu haljinu, odreže kose i obuče grubi habit redovnice. Živeći u trajnoj samozataji i pokori, tu umrije 3. ožujka 1033. i bi pokopana uza svoga muža u Bambergu. Papa Inocent III. proglasi je svetom 1200. g. Tako sveti bračni par Henrik i Kunegunda svijetle posebnim sjajem na nebu Katoličke crkve.

Sv. Henrik suvremenik je hrvatskih kraljeva Stjepana Držislava (+997.) i njegovih triju sinova: Svetoslava, Gojslava i Krešimira III. (997.—1030...), ali nema podataka za njegove veze s Južnim Slavenima, kao što ih ima sa Zapadnim i Istočnim Slavenima.

Ovaj napis završimo zbornom molitvom iz današnje mise u čast svetoga cara: »Bože, svetog si Henrika preobilnom svojom milošću oslobodio brige za zemaljsko kraljevstvo da se posveti nebeskome. Daj nam po njegovu zagovoru kroz prolaznosti ovoga svijeta čista srca tebi hrliti!«

KJ

Istog dana

- Sv. Joel i Ezdra (Ezra), starozavjetni proroci.
- Sv. Sila, Pavlov pratilac na drugom misijskom putovanju (usp. Dj 15,14)
- Sv. Serapion, mučenik za cara Severa.
- Sv. Miropa, mučenica na otoku Kio za cara Decija.
- Sv. Eugenije, biskup u Kartagi. Pretrpjevši mnogo u vandalskom progonstvu, umrije 505. g. u Francuskoj kao prognanik.
- Sv. Turijar, biskup u Bretagni.

14. SV. KAMILO DE LELLIS, prezbiter

Neobavezan spomendan

Sv. Kamilo de Lellis dosta je lutao na svom životnom putu te morao svladati mnoge prepreke dok se posvetio po djelotvornoj ljubavi prema bolesnicima i mnogima pomogao svojom družbom za dvorbu bolesnika.

Rodio se 1550. g. u mjestu Bucchianico, u Abruzzi-ma u Italiji. Otac mu je bio u vojnoj službi i nije imao smisla za dobar odgoj djece, a uz to i često odsutan. S druge strane, Kamilo je imao ćud koja je bila veoma teška za odgoj. Kada je bio u 12. godini života, majka mu je umrla, što je također loše utjecalo na njegov odgoj. Za učenje nije pokazivo nikakve volje, nego se skitao, kockao i kartao. Kada je odrastao, otac ga je povukao u vojsku te su zajedno krenuli prema Ankoni s namjerom da se ukrcaju na brod i sudjeluju u bici kod Lepanta. Na putu je stari de Lellis naglo obolio i umro, a mladi Kamilo zadobio na nozi ranu koju će nositi čitav život. Zbog te rane, mjesto u bitku kod Lepanta, prispio je u Rim u bolnicu Sv. Jakova, koja je u stvari bila prihvatilište za uboge, siromašne i nezbrinute bolesnike. Kamila su odatle brzo otpustili zbog njegove nediscipliniranosti, svadljivosti, kartanja i kockanja.

Nakon toga, da ne ostane na ulici, Kamilo je opet stupio u vojsku, i to venecijansku, ukrcao se na brod i u borbi protiv Turaka došao sve do Kotor. Kasnije je prešao u španjolsku vojsku i sudjelovao u jednom vojnom pohodu u sjevernoj Africi. Povrativši se iz Afrike, nastavio je živjeti u svojim strastvenim igrama te je prokockao i prokartao sav novac što ga je dobio u vojsci, pa čak i vojničku odoru. Tako je pao na prosjački štap. Tada se zaposlio pri gradnji nekog kapucinskog samostana i tu doživio unutarjni preokret te stupio među kapucine kao pripravnik za njihov red. Kapucini ga konačno otpuste jer su smatrali da je neprikladan za njihov red zbog rane na nozi.

Kamilo se tada povratio u Rim u bolnicu Sv. Jakova i svom se dušom dao na njegu bolesnika tražeći suradnike u tom poslu. Prve suradnike našao je u četvorici svjetovnjaka i jednome svećeniku. To je bio početak njegove družbe. Kamilo se tada, u dobi od 32 godine, dao na učenje latinskog i teologije. Međutim, njega i njegove suradnike nisu shvaćali u bolnici Sv. Jakova. Čak i sv. Filip Neri bio je mišljenja da Kamilo nije pozvan da osnuje posebnu družbu. Stoga Kamilo sa svojim suradnicima napušta bolnicu Sv. Jakova pa po drugim bolnicama i privatnim kućama dvore bolesnike. Budući da je broj Kamilovih suradnika naglo porastao i postojala prijeka potreba od neke družbe koja će se posvetiti njezi bolesnika, papa Gregur XIV. god. 1591. odobri i kanonski uspostavi Kamilovu družbu za njegu bolesnika, koja se službeno zove: *Ordo clericorum regularium ministrantium infirmis*, a Kamila za njezina generalnog poglavara. U nekim krajevima članove te družbe nazivaju: *Oci dobre smrti* ili jednostavno: *Kamilijanci*. Svećenici te družbe obvezuju se posebnim zavjetom da će se prvotno skrbiti za duhovne potrebe bolesnika, a braća laici za njihove tjelesne potrebe. Dvije godine nakon odobrenja Družbe Kamilo je zaređen za svećenika.

Kamilo je i kao generalni poglavar svoje družbe sa svom požrtvovnošću dvorio bolesnike. Uza sve to, doživljavao je nerazumijevanje od neke subraće, a neke su bolnice upale i u teške dugove. Svetac je zbog toga trpio teške duševne muke i 1607. g. dao ostavku na službi generalnog poglavara družbe. Umro je u Rimu 14. srpnja 1614. U propis svetaca unio ga je Benedikt XIV. god. 1746., a papa Leon XIII. proglasio ga je zaštitnikom bolnica i bolesnika 1886. godine. Njegovi posmrtni ostaci počivaju u Rimu u crkvi Sv. Magdalene. Prema podacima iz 1973. godine, družba sv. Kamila imala je nešto više od tisuću članova razdijeljenih u 13 provincija i 126 kuća.

Crkva službeno priznaje da je sv. Kamilo bio urešen »posebnim darom ljubavi prema bolesnicima« te moli Boga: »Po njegovim zaslugama ulij i u nas duh svoje ljubavi da Ti služimo u braći te na času smrti spojno k Tebi prijedemo!« (Molitva)

SS

Istog dana

— **Sv. Franjo Solanski**, prezbiter. Ovaj »Apostol Južne Amerike« rođen je 1549. g. u mjestu Montilla u blizini Kordobe. Kao dvadesetogodišnjak oblači franjevačku odjeću u strogoj opservantskoj struji provincije Granada. Nakon što je zaređen za svećenika 1576. g. posvećuje se propovijedanju. Potaknut misionarskim zanosom, odlazi u Južnu Ameriku gdje se istakao neumornim apostolatom među Indijancima kojima je bio i evangelizator i civilizator, i branitelj i pomiritelj. U neumornom apostolskom radu propješačio je tisuće kilometara propovijedajući i potičući na obraćenje. Pripisuje mu se oko 200.000 obraćenja na kršćanstvo. Na obraćenje Indijanaca je utjecao više primjerom vlastitog života nego riječima. Odlučno je branio prava urođenika pred konkvi- stadorima. Posebno plodnu misionarsku aktivnost ostvario je u peruanskom gradu Limi i argentinskom mjestu Tucuman.

Iscrpjen neprekidnim radom, umro je 14. srpnja 1610. u Limi. Blaženim ga je proglasio papa Klement X. 25. siječnja 1675., a svetim Benedikt XIII. 27. prosinca 1726. Zaštitnik je mnogih gradova u Latinskoj Americi.

MB

— **Sv. Just**, vojnik u Rimu. On je zbog prihvaćanja kršćanske vjere na razne načine bio mučen, pa čak i u vatnu bačen po naredbi prefekta Magnecija, ali je — ostavši neozlijeđen — umro naravnom smrću.

— **Sv. Foka**, biskup i mučenik u gradu Synope u Pontu za cara Trajana.

— **Sv. Herakla**, biskup u Aleksandriji.

— **Sv. Kir**, biskup u Kartagi. Na njegov blagdan sv. Augustin je o njemu propovijedao narodu.

— **Sv. Feliks**, prvi biskup u Novokomi.

— **Sv. Optacijan**, biskup u Bresciji.

— **Sv. Marcellin**, prezbiter u Daventry-u u Belgiji, umro 762. godina.

15. SV. BONAVENTURA, biskup i crkveni naučitelj

Obavezan spomendan, kod franjevaca — blagdan

Ivan Fidanza rođen je u selu Bagnoregio oko 1218. godine. Bolesnog mališana majka je donijela sv. Franji Asiškome i on ga je ozdravio i nazvao »Bonaventura« predviđajući »sretnu budućnost« toga dječaka. Kad je stupio u franjevački red, nazvao se Bonaventurom. Za učitelja je imao poznatoga fra Aleksandra Haleškoga. Zadubljen u Sv. pismo, smatrao je da je ljubav iznad razuma i da poganin Aristotel nema što reći kršćaninu Augustinu.

Kao profesor na Sorboni u Parizu branio je *prosjačke redove* u pravu da žive Evandjelje na netradicionalan način. Živi problem pastoralnog rada tolikih redovnika Bonaventura je postavio na prava načela, koja je 700 godina nakon njegove smrti snažno naglasio Drugi vatikanski sabor: postoji samo jedan prezbiterij i jedan pastoralni rad; evangelizacija je prva i osnovna dužnost svih prezbitera bez obzira na povijesne uvjetovanosti i nasljeđa.

Kao *general franjevačkog reda* utrošio je 17 godina da red organizira i usmjeri. Izradio je tzv. *Narbonske konstitucije*. Snažno je naglasio potrebu velikih samostana, odgojilišta, škola i knjižnica. Bez toga nema svete znanosti ni stege u redu. Uveo je i subotnje bogoslužje u čast bl. Dj. Marije (*Officium B. V. Mariae in sabbato*) i svakodnevno zvonjenje »*pozdravljanja*« uz molitvu »*Anđeo Gospodnji*«.

Bio je veliki prijatelj sv. Tome Akvinskoga i zajedno su radili na sveučilištu u Parizu i pripremama za sabor u Lionu. Jednom ga je Toma tražio i kad su mu rekli da piše život sv. Franje, kazao je: »*Pustimo sveca da piše o Svecu!*« I nije ga htio smetati.

Kad je bio imenovan biskupom Yonka, odbio je iz poniznosti. Ali kad ga je papa Grgur X. imenovao *biskupom i kardinalom*, da bi lakše mogao pripremati Drugi lionski sabor, prihvatio se te službe i časti, jer je izgarao za jedinstvom kršćana.

Uvijek se bavio knjigom i molitvom. Toličke je noći probudio uz knjigu i pero. Iscrpljen od silnoga rada i napora, sretan što je postignuto jedinstvo kršćanskoga Istoka i Zapada, *umro je u Lionu 15. VII. 1274.* i oplakan od cijeloga sabora, kako bilježi ljetopisac. Sprovod mu je bio možda najveličanstveniji u povijesti Crkve. Papa Grgur X. s kardinalima i biskupima, svećenicima i vjernicima, knezovima i velikašima otprati njegovo tijelo do groba. Bila je to velika trijumfalna povorka. Da je poživio još koju godinu, možda bi plodovi toga sabora izmijenili sliku ondašnje i sadašnje kršćanske Evrope.

Bonaventura je jedan od prvaka skolastike, neumorni pisac (oko 45 djela, od kojih je »*Put duha k Bogu*« objavljen na hrvatskom jeziku 1974.). Nazvan je *drugim utemeljiteljem franjevačkog reda*. I premda ga je papa Siksto IV. u prigodi kanonizacije uvrstio među naučitelje, ipak mu je taj titul dao stotinjak godina kasnije Siksto V. Nazvan je »*doctor devotus — pobožni*«, a kasnije »*seraphicus*«. Leon XIII. se nije ustručavao nazvati ga »*prvakom mistične teologije*«. Sve to pokazuje da je taj velikan uma imao i veliko i puno ljubavi kršćansko srce.

Kad ga je brat Egidije pitao, kako će se spasiti oni koji ne znaju svete znanosti, fra Bonaventura je odgovorio: »*Ako Bog čovjeku dade milost da ga ljubi, to je dosta . . . Siromašna starica može više ljubiti Boga, nego neki učeni teolog!*« U tom odgovoru se krije i bit i veličina Bonaventurina života — i poruke nama.

HGJ

Istog dana

— **Presveti Otkupitelj** (zaštitnik franjevačke Provincije presv. Otkupitelja u kojoj se slavi kao blagdan). Izreći neizrecivo i opisati neopisivo, što oko nije vidjelo ni uho čulo, zahvatiti početak i svršetak svega stvorenoga, to bi bio posao onoga tko bi htio prodrijeti u tajnu ljudskog otkupljenja i shvatiti

Boga otkupitelja. Ovi reci pokušavaju samo prikazati, koliko je to moguće u nekoliko crta, povijesni tijek štovanja Boga kao čovjekova otkupitelja. Kao ni ostala božanska otajstva tako ni otajstvo otkupljenja nikada ne bismo mogli ni zamisliti da nam ga sam Bog nije saopćio u svojoj riječi. Čitavo Sv. pismo, od početka do kraja, zapravo je navještaj otkupljenja, od časa kad ga je Bog obećao praroditeljima, pa do mnogobrojnih razjašnjenja i slika u spisima evanđelista i apostola. Poruka otkupljenja je dakle kroz čitavo Sv. pismo ista: »Bog bijaše onaj koji je u Kristu pomirio svijet sa sobom, koji nije uračunao ljudima njihovih prekršaja« (2 Kor 5,19). Bog Otac nas je »po Kristu pomirio sa sobom« (2 Kor 5,18), pa se zbog toga — kada se govori o našem Otkupitelju — redovito prvotno i misli na Krista, drugu božansku osobu trojedinoga Boga. Premda je Krist otkupljenje izveo svojim začecem, dolaskom na svijet, životom, smrću, uskrsnućem, uzašašćem i povratkom Ocu, ipak Evanđelja i apostolski spisi najjače naglašavaju da je on naš otkupitelj po svojoj smrti i uskrsnuću.

Sudeći prema arheološkim i literarnim ostacima iz ranokršćanskog doba, otajstvo otkupljenja je prvim kršćanima bilo veoma blisko. Crkve u velikim kršćanskim centrima bile su posvećene Kristu: u Jeruzalemu — Kristu Spasitelju; u Carigradu — Kristu Božjoj mudrosti; u Lateranu u Rimu — Kristu Spasitelju itd. Brojne sačuvane freske prikazuju nam Spasiteljev lik. Rani srednji vijek počinje posebno gajiti pobožnost prema trpećem Kristu, koji svojom mukom i smrću otkupljuje svijet. Tada i na hrvatskom tlu nastaju poznate crkve posvećene Kristu ili njegovu križu, kao simbolu čovjekova otkupljenja, u Ninu i Cetini. Od XIII. st. posebni širitelji pobožnosti prema različitim otajstvima Kristova otkupljenja, napose prema Kristovu rođenju i muci, postaju franjevci. U našim krajevima oni 1340. g. posvećuju svoju redovničku zajednicu u Bosni propetom Spasitelju i daju joj naziv: Bosanska vikarija svetoga Križa. Od te iste matice potekla je 1735. g. u Dalmaciji nova provincija koja je 30. ožujka 1743. službeno nazvana: Provincija presvetog Otkupitelja. Za taj naziv franjevci su u Dalmaciji dođuše imali uzor u nazivu franjevačke crkve Sv. Otkupitelja u Veneciji (sagrađena 1576.), ali je teško reći koliko je taj uzor na njih utjecao. U naše doba ponovno sve više raste zanimanje za Krista otkupitelja, spasitelja i osloboditelja čovjeka, koji nas je svojim životom, smrću i uskrsnućem pomirio s Ocem.

K

— Sv. Eutropije i njegove dvije sestre: Zozima i Bonosa, mučenici u Rimskoj Luci.

— Sv. Feliks, biskup i mučenik u Paviji.

— Bl. Katulin, đakon, Januarije, Florencije, Julija i Justa, mučenici u Kartagi.

— Sv. Filip, Zenon, Narsej i desetero djece, mučenici u Aleksandriji.

— Sv. Abudemije, mučenik na otoku Tenedu za cara Dioklecijana.

— Sv. Antioh, liječnik, i njegov krvnik Ciriak koji se obratio dok je ubijao Antioha, mučenici u Sebasti u Armeniji za predsjednika Hadrijana.

— Sv. Jakov, biskup u Nisibi u Mezopotamiji, jedan od priznavalaca za progonstva Galerija Maksimijana i branioca nicejskog vjerovanja protiv Arija.

— Sv. Atanazije, biskup u Napulju. Njega je sinovac Sergije svrgao s biskupske stolice i poslao u progonstvo u Venule, gdje je i umro u krajnoj bijedi za vrijeme Karla Čelavoga.

— Sv. Vladimir, unuk sv. Olge, prvi kršćanski knez u Rusiji, u Novgorodu i Kijevu, mnogo je učinio za širenje kršćanstva u Rusiji, umro je 1015. godine.

Čašćenje bl. Djevice Marije pod pučkim nazivom »Gospa Karmelska« usko je povezano s redom karmelićana. Karmel je gora u Palestini uz obalu Sredozemnog mora na kojoj je prebivao prorok Ilija i branio vjeru u pravoga Boga. Tamo postoji vrelo koje se zove »Ilijino vrelo«. Prema tradiciji, blizu toga vrela neki pustinjaci krajem XII. st. sagradiše samostan i crkvu u čast Majci Božjoj te se nazvaše »Braća Gospe od Karmela«, što bi bio početak reda karmelićana. Mariju su izabrali za svoju zaštitnicu, majku i uzor duhovnoga života te posvuda širili pobožnost prema njoj. Povijesno je pak sigurno da su karmelićani, usprkos prilagođavanju načina života prosjačkim redovima, od starih naslijedili kontemplativni monastički način života koji više-manje teži za osamom. Tijekom povijesti njihovi su refermatori usmjerili red prema aktivnijem životu. Sv. Šimun Štok, koji je upravljao karmelićanskom zajednicom od 1242. do 1262. godine, osobito je zaslužan za obnovu svoga reda.

Današnja svetkovina počela se slaviti u redu karmelićana kao spomen na ukazanje bl. Djevice Marije sv. Šimunu Štoku prigodom kojeg mu je sama dala škapular, odjeću, koju karmelićani nose kao zalog njezine zaštite. Papa Benedikt XIII. proširio je svetkovinu na cijelu Crkvu 1726. godine. Nastojanjem karmelićana, pobožnost prema Gospi Karmelskoj ubrzo se proširila. U čast Gospi od Karmela podignute su i mnoge crkve. Zbog toga se ova Gospina svetkovina, premda je prerasla iz uskog kruga jedne redovničke obitelji, može smatrati eklezijalnim blagdanom, kako ističe papa Pavao VI. u *Marialis cultus* (br. 8). Liturgijskom reformom iz 1960. g. Gospa Karmelska postala je samo spomendan a reformom općega liturgijskog kalendara 1969. g. postala je neobaveznim spomendanom, dok se kod karmelićana i dalje slavi kao svetkovina.

S čašćenjem Gospe Karmelske povezano je i nošenje njezina škapulara. To je u stvari proširenje onoga što čine karmelićani na temelju spomenutoga Gospina ukazanja sv. Šimunu Štoku. Da bi se izbjeglo svako magijsko shvaćanje nošenja škapulara Gospe od Karmela, potrebno je imati na pameti da je taj škapular samo izvanjski znak posvete i pripadnosti Mariji onih koji ga nose, da po njemu oni svjedoče svoju ljubav prema Mariji i svoje pouzdanje u njezinu zaštitu te da se obvezuju da će po Marijinu uzoru živjeti pobožno i sveto kako bi postali što sličniji Kristu. Oni dakle trebaju težiti upravo za onim što Pavao traži u poslanici Kološanima: »Obucite se, dakle, budući da ste izabranici Božji, u milosrdnu srdačnost, dobrotu, poniznost, krotkost i strpljivost!...« (3,12-15).

Čašćenjem Gospe Karmelske pučka pobožnost isključivo gleda Mariju kao zaštitnicu, pomoćnicu i zagovornicu. To međutim nije dovoljno. Marijin časn timer zagovor i zaštita njezina okrilja trebala bi nam pomoći »da prispijemo brdu — Kristu« (Molitva).

- **Sv. Atenogen**, biskup, i **deset njegovih učenika**, mučenici u Sebastiji u Armeniji za cara Dioklecijana.
- **Sv. Valentin**, biskup u Trieru (4. st.).
- **Sv. Sizenand**, mučenik u Kordobi za vrijeme Saracena.
- **Sv. Faust**, mučenik za cara Decija.
- **Sv. Dujo**, mučenik u Bergamu.
- **Bl. Eustohije**, biskup u Antiohiji. Njega je car Konstantin, arijevac, poslao u progonstvo u Traciju, gdje je i umro.
- **Sv. Vitalijan**, biskup u Kapui.
- **Sv. Rainelda**, djevica i mučenica u Hennegau (7. st.).
- **Sv. Marija-Magdalena Postel**, utemeljiteljica »Sestara kršćanskih škola«, umrla 1864. godine. Blaženom ju je proglasio papa Pio X. god. 1908., a svetom papa Pio XI. god. 1925.

17. *Bogosluzje ferijalno*

Istog dana

— **Sv. Aleksije**. Život ovoga sveca protkan je legendama tako da je teško stvoriti točnu povijesnu sliku o njemu. Činjenica je pak da je sv. Aleksije vrlo poznat i slavljen svetac u Istočnoj i Zapadnoj crkvi. Prema legendarnim opisima njegova života, Aleksije se rodio u Rimu polovinom 4. st. kao sin plemićke obitelji i bio jedino dijete svojih roditelja. Otac mu se zvao Eufemijan a majka Agla. Oboje su bili milosrdni te obilno dijelili siromasima od svojih dobara, primali ih u prostorije svoje kuće i za njih se brinuli.

Aleksije na dan svoga vjenčanja potajno ostavi kuću i netaknutu zaručnicu te se ukrca na lađu i dođe u Siriju, u grad Edesu. Tu je pred crkvom bl. Djevice Marije proveo 17 godina kao nepoznati prosjak. Kad je uočen kao »čovjek Božji«, napusti Edesu i vrati se u Rim. Tada odluči poći u očevu kuću i živjeti nepoznat kao i drugi siromasi koji tu žive. Budući da ga otac nije prepoznao, primio ga je iz samilosti kao i ostale siromaha označivši mu izbicu pod kućnim stubištem i slugu koji će o njemu voditi računa. Tu je Aleksije proživio također 17 godina, kao nepoznati siromah u skrajnoj bijedi, molitvi i pokori, dok su njegovi roditelji i zaručnica tugovali za njim. Aleksije je izabrao takav život iz ljubavi prema Kristu. Osjećajući da mu je smrt blizu, točno je opisao svoj život i svoje duhovne avanture. Roditelji su iz tog spisa saznali da je to njihov sin, ali tek nakon njegove smrti. Kad je umro, po čitavome se Rimu spontano proglasio da je umro »čovjek Božji«. Svečano je pokopan u crkvi Sv. Bonifacija na Aventinu, koja se od tada zove i njegovom, tj. crkva Sv. Bonifacija i Sv. Aleksija.

Život sv. Aleksija zaista je više za divljenje nego za nasljedovanje. Taj nam život ipak pokazuje do kakve herojske veličine može doseći ljubav prema Kristu i ujedno nas potiče da se i mi odvažno ispunjamo ljubavlju prema Kristu.

SS

— **Bl. Terezija i drugarice**, mučenice iz Compiègna. Šesnaest karmelićanki iz Compiègna, na čelu sa svojom majkom poglavaricom Terezijom od sv. Augustina, prikazale su za vrijeme francuske revolucije sebe kao žrtvu Bogu da

ublaže njegov gnjev te pribave mir Crkvi i domovini. Taj svoj čin predanja Bogu obnavljale su svaki dan kroz dvije godine, dok ga nisu zapečatile mučeničkom smrću pod giljotinom.

Kad je buknula revolucija, sestre su odlučno odbile zahtjev da svuku svoje redovničko odijelo, jer su znale da nije u pitanju toliko uniforma koliko njihovo zvanje. God. 1792. istjerane su iz svoga samostana, ali su one i dalje nastavile svoj redovnički život razdijeljene u četiri grupe u gradu. Uhvaćene su 24. lipnja 1794. i bačene u zatvor u Parizu. Predane u volju Božju, u zatvoru su radosno i hrabro podnosile sve muke i poniženja te druge hrabrile i tješile. Radi svoje vjernosti Crkvi, svome redovničkom zvanju i pobožnosti prema presv. Srcu Isusovu i Marijnu osuđene su na smrt giljotinom. Pogubljene su 17. srpnja 1794. Idući na stratište, pjevale su psalam »Hvalite Gospodina, svi puci« (117) i »Zdravo Kraljice«, a na samom stratištu obnovile su svoje redovničke zavjete u ruke poglavarice majke Terezije. Blaženima ih je proglasio papa Pio X. 13. svibnja 1906.

IK

— **Sv. Sciliski mučenici**, Sperat i drugovi. Mučeništvo su podnijeli u Kartagi za cara Marka Aurelija i prefekta Saturnina, a zovu se sciliski jer su bili iz Scile, mjesta u Numidiji.

— **Sv. Marcelina**, djeвица, sestra sv. Ambrozija, umrla u Milanu oko 400. godine.

— **Sv. Leon IV.**, papa (847.—855.).

— **Sv. Teodata**, mučenica u Carigradu za Leona Ikonoklaste.

— **Sv. Teodozije**, biskup u Auxerre-u.

— **Sv. Generoz**, mučenik u Tivoli-u.

— **Sv. Marina**, djeвица iz Bitinije. U 13. st. njezine su posmrtno ostatke prenijeli iz Carigrada u Veneciju i pohranili u crkvu Sv. Liberata, gdje se i danas štiju.

— **Sv. Hijacint**, mučenik u Amastris-u u Paflagoniji za predsjednika Kastitcija.

18. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Bruno**, biskup Segni-a u Laciju, rodio se 1049. g. u kniku plemićke obitelji u Asti-u. Nauke je završio u Bologni i Sijeni, gdje je postao katedralni kanonik. Papa Grgur VII. posvetio ga je za biskupa 1080. g. i postavio u Segni. Otada je Bruno bio čovjek velikog povjerenja pape Grgura VII., a i njegovih nasljednika, boreći se za slobodu Crkve protiv svjetovnih knezova i vladara koji su htjeli s njom vladati. Zato ga je knez u Segni Ainulfo dao zatvoriti. Nakon toga Bruno se sklonio na Monte Cassino, gdje je izabran za opata čuvenog samostana, a odatle je upravljao i svojom biskupijom. Dva puta je obavljao službu papina legata, dva puta putovao u Francusku i jednom na Siciliju nastojeći posvuda oko obnove klera. Uz svoje brojne poslove i veliku radinost, Bruno je mnogo i pisao. U povijesti kršćanske književnosti ušao je kao hagiograf, polemičar, teolog, govornik i liturgičar. Njegova djela odaju

čovjeka izvanredna uma i puna živahnosti, koja se penje sve do mistike. God. 1112. povukao se iz javnoga života i pripremao se za smrt. Umro je 18. srpnja 1123. u svome biskupskom gradu Segni-u. Papa Lucije III. uvrstio ga je u katalog svetaca. Bilo je to u Segni-u 5. rujna 1183.

SS

— **Sv. Simforoza i njezinih sedam sinova** (Krescent, Julijan, Nemezije, Primitiv, Justin, Staktej i Eugenije), mučenici u Tivoli-u za predsjednika Hadrijana (2. st.).

— **Sv. Fridrih** (Miroslav), biskup i mučenik u Utrecht-u (9. st.).

— **Sv. Emilijan**, mučenik u Dorostoru u Miziji za cara Julijana Apostate.

— **Sv. Gundena**, djeвица i mučenica u Kartagi za prokonzula Rufina.

— **Sv. Marina**, djeвица i mučenica u Galeziji u Španjolskoj.

— **Sv. Matern**, biskup u Milanu, koji je mnogo pretrpio za vjeru za vrijeme cara Maksimijana.

— **Sv. Filastrije**, biskup u Bresciji, koji je od arijevaca mnogo pretrpio za vjeru.

— **Sv. Arnulf**, biskup Metz-a, umro 641. godine.

— **Sv. Rufilije**, biskup u Forlimpopoli-u u Emiliji.

19. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Aurea** (Zlata), djeвица i mučenica u Kordobi. Aurea je u 30. godini života stupila u jedan samostan kod Kordobe i postala redovnica. Kad je kalif Muhamed I. (852.—880.) počeo progoniti kršćane. Aurea je izvedena pred muslimanski sud. Na sudu su joj prijetili mukama ako se ne odreče kršćanske vjere pokazavši joj i sredstva mučenja. Ona se toga prestrašila i odrekla se kršćanske vjere. Kad je sutradan došla k sebi i shvatila što je učinila, odmah se pokajala, opozvala svoju pogrešku i izjavila je da je kršćanka više nego ikada. Tada su joj muslimani odsjekli glavu i tijelo bacili u rijeku. Bilo je to 856. godine.

SS

— **Sv. Epafra**, Pavlov suradnik u Kolosima (Kol 1,7) i sudrug u sužanjstvu u Rimu (Flm 23). Pavao ga naziva »Sluga Isusa Krista« (Kol 4,12). Rimski martirologij veli da ga je Pavao postavio za biskupa u Kolosima i da je tu podnio mučeništvo te da mu je tijelo kasnije preneseno u Rim i sahranjeno u bazilici Sv. Marije Velike.

— **Sv. Martin**, biskup i mučenik u Trieru.

— **Sv. Justa i Rufina**, sestre i mučenice u Sevilli oko 300. godine.

— **Sv. Maksima**, djeвица u Kapadociji, sestra sv. Bazilija Velikog.

— **Sv. Simah**, papa (498.—514).

— **Sv. Arsenije**, đakon u Rimu, umro kao pustinjač kod Memfisa u Egiptu oko 412. godine.

— **Bl. Hermann iz Reichenau-a**, prezbiter OSB, glazbenik, matematičar, pjesnik, astronom, zbog čega je nazvan »čudom svoga stoljeća«. Umro je 1054. godine.

20. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Ilija, prorok.** Ilija je bio pobornik jednobožstva u izraelskom kraljevstvu, kako mu to kaže i samo ime (hebr. Eliahu/Elijah = Jahve je moj Bog). On se borio protiv svakoga vjerskog sinkretizma. »Njegova je riječ bila kao oganj, i plamtjela kao buktinja« (Sir 48,1). Opisuju ga Knjige o Kraljevima (1 Kr 17 sl.; 2 Kr 1—18). Tu su u stvari dva ciklusa: »ciklus Ilijin« i »ciklus Elizejev«.

Ilija prorok potječe iz Tišbe (es Istib). Djelovao je u sjevernom kraljevstvu za kralja Ahaba i Ohozije ili Ahazje (9. st. pr. Kr.). Ahab se nesrećom oženio 874. g. s Jezabelom, kćerkom tirskog kralja Etbaala i velikog svećenika Aštartina. Ona je zagospodarila svojim mužem i počela uvoditi kult Baala. Da prigrabi jedan vinograd, pronašla je krive svjedoke i gospodar vinograda Nabot pao je kao žrtva. Sam kralj Ahab činio je javno pokoru pa nije osobno bio kažnjen; kažnjena je Jezabela sa svojim sinovima (1 Kr 21,1-16). Nato je planula srdžba Jezabelina na Iliju i dala je smaknuti mnoge proroke Gospodnje (1 Kr 18,4. 13; 19,10). Ilija proreče veliku sušu te se skloni na potok Kerit, gdje su ga hranili gavrani, a zatim u Salfatu, 15 km južno od Sidona. Tu ga je uzdržavala jedna udovica kojoj je čudesno umnožio kruh i uskrisio sina (1 Kr 17).

U dvoboju vjere i nevjere na brdu Karmelu — predaja taj događaj ubičajno u El Muhraqah — Ilija prorok izlazi kao pobjednik. Na njegovu molitvu sišao je oganj s neba i spalio žrtvu, dok nije sišao na molitvu Baalovih svećenika kojih je bilo 450. Ilija ih je poslije toga dao smaknuti blizu potoka Kišona (1 Kr 18).

Da izbjegne Jezabelinoj srdžbi, kreu puta juga i — čudesno okrijepljen — stiže do Horeba. Na brdu Džebel Musa primio je u jednoj teofaniji trostruki zadatak: imao je obaviti investituru Hazaela za kralja Damaska, Jehuu za kralja Izraela i Elizeja za proroka (1 Kr 19). Nakon smrti Ahaba (852. g.), u borbi kod Ramot-Gileada, naslijedi ga sin Ohozija (Ahazja). Kad je ovaj obolio (2 Kr 1,2) i pitao za savjet u boga Baal Zebuba, boga ekronskog, ponovno se javlja Ilija da kralju navijesti skorou smrt (2 Kr 1,3-4).

Kad se Iliji približio konac života, on ostavi Gilgal te u pratnji Elizeja i skupine proroka krenu put Jordana s postajama u Betelu i Jerihonu. Po vodi Jordana prostirne svoj plašt i prijeđe prijeko. Slijedi ga samo Elizej koji će ga naslijediti.

Ilijino tajanstveno iščeznuće opisano je kao uzeće putem ognjenih kola (2 Kr 2,2-13). Iz toga opisa nastade staro hebrejsko vjerovanje da će se Ilija povratiti prije »velikog dana Gospodnjeg« ili Mesijina pojava, vjerovanje koje je našlo odjeka i među piscima novozavjetnih knjiga u svetim ocima (Mk 6,14-16; 9,11; Lk 9,7 sl.; Iv 1 sl.; Henoh etiopski 89,52; 90,31; 4 Ezzr 6,26; Justin, Dialogus cum Tryphone, 8,4; 49,1).

Josip Flavije je u tom pitanju trezniji: »Ilija iščeznu između sinova ljudskih i nitko do danas ne zna ništa o njegovoj smrti« (Ant. IX, 2,2). Evanđelja daju naslućivati da se tu radi o proročkom ushitu (ektazi) sa strane Elizeja. Bog je, naime, učinio posebni zahvat u Ilijinoj smrti. U stvari, Ilijin je svršetak opisan kako se učinio u očima Elizeja (usp. 1 Mak 2,58) kojemu je on bio jedini svjedok: Ilija iščeznu u oluji. Glagol »laqah«, što je upotrijebljen za Ilijino uzeće, drugdje izražava Božji zahvat u mirnoj smrti pravednika (Post

5,24; Ps 49/48, 16; Iz 53,8). Ostali su elementi simbolički. Uporedimo s tim slučaj sv. Benedikta, koji je dušu svoje sestre vidio kako polijeće prema nebu u obliku golubice na dan njezine smrti.

Prorok Malahija veli da će Ilija doći kao Mesijin preteča (Mal 3,1.23 sl.). To se proroštvo ispunilo na Ivanu Krstitelju (Lk 1,17) koji je prorečeni preteča (Mt 11,10; 17,10-13). On je u sebi utjelovio snažni Ilijin karakter; Ilija je njegov pralik.

U času Isusova preobraženja na Taboru uz Mojsija se pojavio i Ilija (Mk 9,2-8; Mt 17,1-8; Lk 9,28-36). Pojava te trojice imala je posvjedočiti unaprijed Isusovu proslavu i ujedno premoć Novoga saveza nad Starim savezom.

Novi zavjet Iliju proroka pokazuje kao uzor molitve (Lk 5,27). To posebno ističe Origen. Sv. Atanazije u »Životu sv. Antuna« (Vita Antonii) piše: »Svi oni koji provode samotnički život, moraju uzeti za pravilo i za zaštitnika velikoga Iliju i u njegovim djelima kao u zrcalu gledati kakvo mora biti njihovo vladanje« (PG XXVI, 752). Sv. Ivan Zlatousti posebno ističe njegovo siromaštvo kad veli: »Ilija nije imao ništa, a ipak mu ništa nije nedostajalo da se vine k vrhuncima kreposti. On je ocean bez granica« (PG LXIII, 464).

Židovska predaja — sačuvana u njihovim »hagadama« — ispreplela je oko Ilijina lika mnogo legendarnih i čudovišnih elemenata.

Kuran također spominje Iliju (VI, 85). Na drugom mjestu opširnije opisuje njegovu žrtvu na Karmelu (37, 123-30).

Na brdu Karmelu postoje mjesta koja štuju kršćani, Židovi i muslimani. To je brdo nazvano Ilijinim brdom (Džebel Mar Elias).

Istočna je crkva dosta rano iskazivala štovanje Iliji proroku, posebno u Sarfati. Jeronim potiče Paulu neka posjeti to mjesto (Ep. 108, 18; PL XXIV, 882).

Sv. Ilija se štuje kao čudotvorac budući da je on uskrisio udovičina sina.

Pobožnost prema sv. Iliji nadasve je cvala u Carigradu. Bazilije Make-donac (9. st.) sagradio je jednu crkvu u čast sv. Spasitelju, sv. Mihovilu i sv. Iliji, a drugu u čast sv. Iliji u četvrti Mangani.

U liturgiju Zapadne crkve sveti Staroga zavjeta polagano su ulazili. Rim-ska liturgija, koja se nametnula ubrzo čitavome Zapadu, svetkovala je malne jedino mučenike, kojima su kasnije dodani biskupi koji su se borili za pravovjerje, pod naslovom ispovjedalaca. U tu liturgiju jedino je prodrila svetkovina braće Makabejevića (1. kolovoza), jer su bili mučenici. Ilijin kult, kako se čini, uveden je u 6. st. u Auxerre-u. Tada je u čast sv. Ilije bilo sastavljeno i posebno predslavlje. No, to je jedino svjedočanstvo prije 15. stoljeća. Pod uplivom bizantskih menologijâ počeo su sveti Staroga zavjeta ulaziti u martirologije.

I sami karmelićani iskazuju štovanje sv. Iliji dosta kasno. Svetkovina se javlja po prvi put u karmelićanskom misalu 1551. godine. Predslavlje u čast sv. Ilije odobrila je Kongregacija obreda 1919. godine. U našim krajevima sv. Iliji su posvećene mnoge crkve i čitave biskupije: đakovačka ili bosanska, mostarska, sarajevska, banjalučka.

Slaveći sv. Iliju, Crkva želi da i mi poput njega živimo pred licem Božjim i u ljubavi revnujemo za zakon Gospodnji (Molitva).

FC

— Sv. Margarita, djevica i mučenica u Antiohiji.

— Bl. Josip, zvani Barsaba s prezimenom Just. Njega su »braća« zajedno s Matijom predložili za apostolsku službu mjesto Jude (Dj 1,23-26). Ta činjenica govori da je i Josip bio jedan od onih koji su s Isusom bili sve vrijeme, počevši od krštenja Ivanova do Isusova uzašašća, i da je odvažno svjedočio o Isusovu uskrsnuću (usp. Dj 1,21-22).

- Sv. Pavao, đakon i mučenik u Kordobi za muslimanskog progonstva.
- Sv. Sabin, Julijan, Maksim, Makrobije, Kasija, Paula i deset drugih, mučenici u Damasku.
- Sv. Wilgeforta, djevica i mučenica u Portugalu.
- Sv. Severa, djevica u Trieru (8. st.).
- Sv. Vulmar, opat u Galiji.

21. SV. LOVRO BRINDIZIJSKI, prezbiter i orkveni učitelj

Neobavezan spomendan

Giulio Cesare Russo, poznatiji pod redovničkim imenom Lovro, rođen je 1559. g. u talijanskom mjestu Brindisi koje je upravo po njemu postalo slavno. Bio je gojenac franjevac konventualaca, a nakon smrti roditelja prešao je kod kapucina koje je kao petnaestogodišnjak upoznao u Veneciji. Nakon svećeničkog ređenja posvećuje se propovijedanju. Postao je poznat kao propovjednik Židovima u Rimu. Poznavanjem hebrejskog jezika i rabinske literature zadivio je i same židovske rabine.

U kapucinskom redu je obavljao različite odgovorne službe: provincijal u Toskani, Švicarskoj i Đenovi, generalni komesar za Tirol i Bavarsku, generalni definator i general reda. Doveo je kapucine u Austriju i Čehoslovačku. God. 1600. ustanovljuje samostan u Grazu koji je polazište za širenje kapucina u hrvatske krajeve. U Pragu je uspješno vodio javne rasprave s protestantima braneći pravovjernost kršćanske nauke riječima i spisima. Propovijedao je u različitim krajevima Evrope i često poticao na obranu od turske najeзде.

Životne prilike su ga uvele i u diplomatske poslove. Dvaput je putovao na dvor španjolskog kralja, a tri godine je bio izaslanik Svete Stolicе kod bavarske vlade. Razboritim i vještim zauzimanjem kod španjolskog kralja izborio je slobodu katolicima u Bavarskoj. I umro je za vrijeme jednoga takvoga diplomatskog putovanja kralju Filipu III. kod koga je trebao zagovarati nezadovoljne Napolitance.

Njegova spisateljska aktivnost bila je veoma opsežna. Možemo je svrstati u tri grupe: propovjednička djela, egzegetske rasprave i polemički antiluteranski spisi. Zbog velikog dara, koji je obilato koristio u propovijedima i spisima, proglašen je 1959. naučiteljem Crkve i nazvan »Doctor apostolicus«.

Umro je u Lisabonu 22. srpnja 1619. godine, a njegovi posmrtni ostaci čuvaju se i časte u mjestu Villafranca del Bierzo. Blaženim je proglašen 1783. a svetim 1881. godine. Njegov spomendan ne može se slaviti na dan smrti jer je taj datum zauzet spomendanom sv. Marije Magdalene, pa se slavi na današnji dan. Kod franjevac kapucina se slavi kao blagdan, a kod svih ostalih franjevac kao obavezan spomendan.

MB

Istog dana

— **Sv. Prakseda**, djeвица u Rimu, sestra sv. Pudencijane, posvetila se molitvi i djelima kršćanske ljubavi te umrla oko 150. godine.

— **Sv. Daniel**, starozavjetni prorok, glavno lice u Danielovoj knjizi, koji pod imenom Baltazar živi na babilonskom dvoru te — unatoč iskušenjima — ostaje vjeran svojoj vjeri, tumači snove, odgoneće tajne i ima viđenja.

— **Sv. Zotik**, biskup i mučenik u Komani u Armeniji za vrijeme cara Severa.

— **Sv. Viktor, Aleksandar, Felicijan i Longin**, vojnici i mučenici u Marseille-u koncem 3. stoljeća.

— **Sv. Klaudije, Just, Jukundin i drugih pet**, mučenici u Troyes-u u Galiji za cara Aurelijana.

— **Sv. Julija**, djeвица i mučenica u Troyes-u.

— **Sv. Arbogast**, biskup u Strasburgu.

— **Sv. Ivan**, monah u Siriji.

22. SV. MARIJA MAGDALENA

Obavezan spomendan

Uvid u život Marije Magdalene pruža nam evanđelist sv. Luka. On o njoj piše: »Isusa su pratila Dvanaestorica i neke žene što ih je izliječio od zlih duhova i bolesti: Marija, zvana Magdalena, iz koje bijaše izišlo sedam zlih duhova...« (Lk 8,2). Magdala je bilo selo na Genezaretskom jezeru. Marija Magdalena je bila ženstveno biće, duboko u duši izmučeno, rastrgano, tjerano tamo-amo. Od njezinih nutarnjih muka oslobodio ju je Isus. Zauzvrat ona je počela kreposno živjeti i nije više napuštala svoga Spasitelja. On je bio njezino uporište, središte čitavoga njezina života. Snagom Gospodinovom ona je poprimila određeni ženstveni lik. Kad je Isus bio osuđen na smrt, ona se u duši zbunila. Činilo joj se kao da će odjednom biti zbrisani svi događaji prošlosti. »Sile zla« kao da su jače od svega ostalog. Te sile su joj prijetile da će je poplaviti.

Evanđelist Ivan donosi kako je Marija u noći »u prvi dan sedmice« (Iv 20,1), tj. od subote na nedjelju, krenula prema grobu Isusovu. Grob je našla prazan. Posljednje Isusovo počivalište kao da je bilo obeščašćeno, opljačkano. Briznula je u plač. No, nisu to bile suze koje oslobađaju nagomilanu bol nego suze s kojima puca još jači jaz, bezdan, suze iz kojih se ne treba ničemu više nadati.

Dok je Marija plakala, nadviri se nad grob, kad vidje dva anđela koji joj rekoše: »Ženo, zašto plačeš?« Na to je ona odgovorila: »Uzeše Gospodina mojega i ne znam gdje ga staviše.« Potom se obazre i ugleda Isusa kojega nije prepoznala. Isus je upita: »Ženo, što tražiš?« Ona odgovori: »Gospodine, ako si ga ti odnio, reci mi gdje si ga stavio da idem po njega.« Isus joj reče: »Marijo!« Ona se okrenu prema njemu i reče:

»Rabuni, što znači »Učitelju moj!« Isus joj reče: »Nemoj me dulje zadržavati..., nego idi k mojoj braći i reci im: 'Uzlazim k svome Ocu...' Marija iz Magdale ode i javi učenicima da je vidjela Gospodina...« (Iv 20,11-18).

Marija Magdalena bila je Isusu vjerna pomoćnica za vrijeme njegova trogodišnjeg javnog naučavanja; pratila ga je na putu od Libanona do Mrtvoga mora. Radi njega ostavila je svoj dom, ognjište i rodbinu da podnosi tegobe sunčeve žege i dugih putovanja. Ponizno je slušala ono što je on govorio. I što je Gospodin bio prema njoj velikodušniji, to je ona još velikodušnije odgovarala na njegovu milost.

Kad je buknuo prvo progonstvo protiv kršćana od strane Židova, Marija je — prema predaji — pošla put južne Francuske i kroz trideset godina živjela u nekoj pećini kod St. Baume. Prema legendi, posmrtni joj ostaci počivaju u krasnoj crkvi u Vezelay-u u Francuskoj, koja je njoj posvećena. Tamo ih navodno prenio Girard de Roussilon. Paul Claudel je upravo zbog toga jako volio tu crkvu. Po grčkoj predaji, međutim, njezin se grob nalazio u Efezu, odakle su njezini ostaci bili preneseni u Carigrad 899. godine.

Na slikama je Marija Magdalena prikazana, za razliku od Marije egipatske, vrlo mladom ili kako razgovara s Gospodinom, ili kako drži posudu pomasti, ili kako Isusu kosom otire noge, ili kako se grčevito drži Kristova križa, ili kako stoji podno križa, ili kako sudjeluje kod Isusova pokopa, ili kako raspuštene kose u nekoj špilji moli pred raspelom s knjigom u ruci i mrtvačkom glavom pokraj sebe.

Istočna crkva slavi Mariju Magdalenu također 22. srpnja kao »miro-nosicu i ravnu apostolima«. Njezino štovanje u Zapadnoj crkvi, koje po-tječe tek od 9. stoljeća, razlikuje se od onoga u Istočnoj crkvi, jer su Augustin i Grgur Veliki tri žene iz Biblije stopili u jedan lik — Marije Magdalene. To su Marija Magdalena (Lk 8,2); grešnica koja je Isusu oprala noge (Lk 7,37-50) i Marija, sestra Lazara i Marte (Lk 10,39-42).

Stariji tumačitelj Sv. pisma Cornelius a Lapide, govoreći o Mariji, ističe kao poruku: »Bog je htio postaviti Mariju Magdalenu kao živi primjer pokore za sve grešnike, da nitko ne posumnja zbog veličine svojih zlodjela nego da se uzda u beskrajno Božje milosrđe i nada u oprostjenje grijeha.«

FC

Istog dana

— Sv. Sintih, kršćanka u Filipima, koju Pavao opominje da bude u slozi s Evodijom (Fil 4,2).

— Sv. Platon, mučenik u Anciri u Galaciji za namjesnika Agripina oko 306. godine.

— Sv. Teofil, pretor, mučenik na Cipru za vrijeme arapskog progonstva (8. st.).

- Sv. **Ćiril**, biskup u Antiohiji.
- Sv. **Menelej**, opat u arvernskom kraju u Galiji.
- Sv. **Wandregizil**, opat u Galiji, čije tijelo počiva u blaudinskom samostanu.
- Sv. **Josip** iz Skitopolisa (Palestina).

23. SV. BRIGITA, redovnica

Neobavezan spomendan

Od pet svetica, što nose ime Brigita, najpoznatija je sv. Brigita Švedska (Finstad kod Upsale, 1303. — Rim, 23. VII. 1373.). Ona je ujedno najslavnija nordijska svetica, važna za kulturnu povijest i Švedske i Evrope.

Pobožno odgojena vrlo mlada se udala za plemićkog sina Ulfa Gudmarssona, kome je rodila četiri sina i četini kćeri, između kojih i sv. Katarinu Švedsku. Neko je vrijeme s mužem živjela i na kraljevskome dvoru, a onda je također s mužem pošla na dugotrajno hodočašće k sv. Jakovu u Compostellu (Španjolska). Na povratku u domovinu muž se povuče u cistercitski samostan Alvastra, gdje je i umro 12. II. 1344.

Muževljeva smrt za Brigitu je bila prekretnica: tek je tada ona razvila svoju svestranu aktivnost. Sama se nastani u samostanu Alvastri, gdje se posvetila strogom duhovnom životu. Svoja viđenja i objave stade opisivati materinskim jezikom, što su kasnije njezini duhovni vođe preveli na latinski. Tu je stvorila plan za osnutak *Reda presvetog Spasitelja*. U tu joj je svrhu sami kralj Magnus Eriksson 1346. g. darovao posjed Vadstena.

Radi uspješnijega djelovanja 1349. g. preseli se u Rim, gdje se do smrti bavila duhovnim, socijalnim, književnim, pa i političkim radom. Mnogo je nastojala — kao i sv. Katarina Sijenska — da se dokrajči avinjonsko sužanjstvo konačnim papinim povratkom u Vječni Grad. Kroz to je hodočastila skoro u sva talijanska svetišta od Asiza do Monte Gargana i Cassina. Pri koncu života poduzela je i hodočašće u Svetu Zemlju. Vratila se u Rim, ali već slijedeće godine umrije i bi pokopana u San Lorenzo (Panisperna). Međutim, već 1374. g. njezina djeca posmrtno ostatke svoje majke prenesu u Švedsku u njezin prvi samostan, koji je 1369. g. osnovala u Vadstenu i u kojemu je prva opatica bila njezina kći sv. Katarina.

Glavna Brigitina djela jesu: »Objave« u osam knjiga (Rim, 1474), »*Andeoski govor*« i »*Pravilo reda sv. Spasitelja*«, koje je Crkva već za njezina života odobrila. Na uspomenu 85 prvih Isusovih sljedbenika (72 učenika + 12 apostola + sv. Pavao) Brigita je odredila da njezini samostani moraju biti dvojni, te da se trebaju sastojati od jedne kuće za 60 redovnica i druge kuće za 25 redovnika sa zajedničkom crkvom u sredini.

Od redovnika trinaestorica su svećenici, nad kojima je generalni ispovjednik. Cijelim samostanom upravlja opatica kao B. D. Marija među učenicima Gospodnjim. Brigitinih samostana bilo je oko 80 po Evropi, dok ih nisu skoro sasvim uništili protestantizam i francuska revolucija. Tako je stradao i prvi samostan Vadstena sa svetičinim grobom (1595.).

Danas na svijetu ima nešto više od desetak samostana sv. Brigite, i to sve ženskih, koji su nastali uglavnom u našem 20. stoljeću. Među njima oživjela su i dva samostana: Vadstena u Švedskoj i u Rimu u Piazza Farnese (kuća-matica reda) na mjestu, gdje je živjela Svetica.

Brigita je već 7. X. 1391. od Crkve proglašena svetom, pa se njezino štovanje proširilo po cijelom svijetu.

O njoj je jedan znanstvenik ustvrdio: »Značenje sv. Brigite stoji u naučnom radu, koji je njen red razvio po čitavom sjeveru, i u oduševljenoj skrbi za materinji jezik, na koju je obvezala članove svog reda. Samostan u Vadstenu postao je zatim središte nauke za Švedsku, Norvešku i Dansku i doprinio dosta tome, da ta tri skandinavska naroda i danas imadu jedan književni jezik.«

Ime sv. Brigite ušlo je u i našu hrvatsku kulturu. Njome su, naime, pripisivali glasovitih »Petnaest molitava«, koje je Brigita navodno izrekla pred Raspetim. Prvi put su objavljene 1478. g. na latinskom u Rimu, a na hrvatskom ih je tiskao Dubrovčanin Frano Ratković uz knjigu »Ofiće svete Dieve Marije« (Mleci 1512), kao »15 molitava koje učini sveta Bridjida«. Ta je knjiga tiskana hrvatskom ćirilicom ili »bosančicom«, i to je prva knjiga tiskana tim našim stanim pismom!

Švedski književnik nobelovac Verner von Heidenstam 1901. godine život svoje velike sunarodnjakinje opisao je u posebnom romanu koji je Društvo sv. Jeronima 1932. g. objavilo na hrvatskom pod naslovom »Božji put svete Brigite«.

KJ

Istog dana

— **Sv. Liborije** (Liberije — Slobodan), biskup grada Cenomana, današnjeg Le Mans-a u Francuskoj, suvremenik sv. Martina, biskupa u Tours-u (4. st.). Dio moći sv. Liborija donesen je i u Paderbon, pa je on i zaštitnik toga grada. Kod nas je štovanje toga sveca od davnine prisutno u Stonskom primorju i u Neretvanskoj krajini.

— **Sv. Apolinar**, biskup i mučenik u Raveni. Predaja veli da je bio učenik sv. Petra apostola, koji ga je zaređio za biskupa i poslao u Ravenu. Apolinar je tu kao biskup osnovao crkvenu zajednicu i podnio mučeničku smrt oko 200. godine.

— **Sv. Rafis**, mučenik u Rimu.

— **Sv. Primitiva**, djevica i mučenica u Rimu.

— **Sv. Apolonije i Eugenije**, mučenici u Rimu.

— **Sv. Trofim i Teofil**, mučenici za cara Dioklecijana.

— **Mnoštvo sv. mučenika u Bugarskoj** za vrijeme cara Nicefora.

— **Sv. Romula, Redempta i Herudina**, mučenice u Rimu.

— **Bl. Djevica Marija, majka Božje milosti.** Nekada se u redu karmelićana Marija svečano slavila pod tim nazivom kao zadnji dan osmine Gospe Karmelske, a danas se u tom redu slavi kao spomendan. Teološki temelj za taj Marijin naziv nalazi se u dogmatskoj konstituciji o Crkvi II. vat. sabora »Lumen Gentium«, br. 61.

24. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Bl. Ivan Soreth**, prezbiter, rođio se u Caenu u Normandiji 1394. g. i kao mladić stupio je u red karmelićana u svom rodnom gradu. Bogoslovne nauke završio je na sveučilištu u Parizu. Bio je provincijal svoje provincije, a god. 1451. izabran je za vrhovnog poglavara Reda i na toj dužnosti ostao je sve do smrti. Umro je u Angers-u 25. srpnja 1471. Revnovao je za točno opsluživanje redovničkih pravila te napisao jedno od najljepših tumačenja Pravila i Red obogatio novim zakonodavstvom. U osobitu mu se zaslugu ubraja što je od pape Nikole V. isposlovao da bulom od 7. listopada 1452. potvrdi sestre karmelićanke. To je bez sumnje doprinijelo da karmelićanke danas spadaju među najbrojnije klauzurne redove u Crkvi.

IK

— **Sv. Kristina**, djevica i mučenica. Prema predaji, ona se rodila u mjestu Tiro, u današnjoj Bolšeni u Italiji, kao kćerka plemićkih roditelja. Kao kršćanka suosjećala je sa siromasima i progonjenim kršćanima. Zato jednog dana u kući svoga oca porazbija sve zlatne idole te komade zlata razdijeli siromasima. Otac ju je zbog toga dao mučiti i baciti u jezero s kamenom oko vrata. No, Kristina je čudesno spašena i poslije toga bila je još žarča kršćanka. Napokon je poganski sudac, nakon raznovrsnih muka, naredio da se pri veže uza stup i otrovnim strelicama strijelja dok ne izdahne. Tako je Kristina dovršila svoje mučeništvo oko 300. godine.

SS

- **Sv. Vicencije**, mučenik u Rimu na Tiburtinskoj cesti.
- **Sv. osamdeset i tri vojnika**, mučenici u Amiternu.
- **Sv. Viktor**, vojnik, i njegova dva brata: **Sterkacije** i **Antinogen**, mučenici u Meridi u Španjolskoj za Dioklecijanova progonstva.
- **Sv. Niceta** i **Akvilina**, **Menej** i **Kapito**, mučenici u Liciji.

25. SV. JAKOV (STARIJI), apostol

Blagdan

Jakov Stariji, sin Zebedeja i Salome, a brat Ivanov, rođen je u Betsaidi (Mt 27,56), pozvan je zajedno s bratom i velikodušno »brže-bolje ostave lađu i oca te pođu za Njim« (Mt 4,22). U popisu Dvanestorice Jakov

se nalazi na drugom ili trećem mjestu. Spada u izabranu trojku: svjedok je uskrsnuća Jairove kćeri (Mk 5,37), Isusova preobraženja (Mk 9,2) i agonije u Getsemaniju (Mk 14,33). Knist je dvojicu braće nazvao »Boanerges — sinovi groma« (Mk 3,17), možda zato što su bili žestoki i nagli (sangvini), kako se vidi iz stava prema samarijskom selu (Lk 9,54), ili iz želje za prvim mjestima (Mk 10,35).

Od svih apostola Jakov je prvi posvjedočio svoju vjernost Kristu mučeničkom smrću. Kralj Herod Agripa I. dao ga je pogubiti mačem za Uskrs 42. ili 44. godine (Dj 12,2).

Tek u VI. st. počelo se govoriti da je on kao apostol djelovao u Španjolskoj, a u IX. st. biskup Teodomir »pronalazi« njegove relikvije (legenda o »čudesnoj zvijezdi«) i tako se stvara njegovo svetište u Compostelli, u Španjolskoj Galaciji. U srednjem vijeku to je bilo jedno od najpoznatijih svetišta u Evropi (kao grobovi sv. Petra i Pavla u Rimu). Oslobođenje Španjolske od Maura pripisivalo se njegovoj zaštiti. Bezbrojna čudesa i legende učinili su ga jednim od najpopularnijih svetaca na Zapadu. Građene su mu mnoge crkve (npr. u nas i katedrala u Šibeniku), mnoga su naselja nazvana po njemu (Santiago u Španjolskoj, Čileu, na Kubi, u Panami, na Kapvendskim otocima i dr.); u nas ima preko 30 mjesta s njegovim imenom (Sv. Jakov, Jakobovac, Jakov Polje, Jakovlje, Jakuševac itd.).

U najstarije doba prikazivan je kao apostol, dostojanstven starac s bradom i knjigom. Kasnije kao ratnik u borbi protiv Maura: časnik na bijelome konju spreman za boj i konačno kao hodočasnik s putničkom torbom, štapom i školjkom na prsima (*Pecten Jacobaeus* — *Jakovljeva lepeza*), koja je kroz povijest postala simbol hodočasnika koji su išli u Compostellu.

Zaštitnik je Španjolske, radnika, klobučara, ratnika i vitezova. Blagdan mu se slavio zajedno s bratom Ivanom krajem prosinca, a negdje o Uskrsu. Konačno se ustalio na dan prijenosa tijela 25. srpnja.

HGJ

Istog dana

— Sv. Kristofor, mučenik. Život ovoga sveca obavijen je mnogim legendama. Slavi ga Istočna i Zapadna crkva. Postao je čak jedan od najpopularnijih svetaca starog, srednjeg, pa i novog vijeka. Ubraja se u 14 svetih pomoćnika koji se zazivaju u raznim prirodnim katastrofama. Danas, kad je automobil najraširenije prometno sredstvo, štovanje sv. Kristofora neobično raste. Njegov lik nose mnogi vozači čiji je on zaštitnik.

Povijesni podaci o njemu su veoma škrti. Ipak, sa sigurnošću se može utvrditi da se radi o osobi koja je živjela i bila mučena za cara Decija. To je bilo jedno od najkrvavijih proganstava Crkve. Sve se to odigralo u Samu u Liciji. Jedan natpis svjedoči da mu je u Kalcedonu već 452. g. podignuta i jedna crkva.

Ime mu znači »nosilac Krista«. Vjerojatno od stare legende koja kaže kako je Kristofor jedne noći prenosio preko rijeke dječaćića, koji je u stvari bio Krist. Dosta se štuje u Francuskoj, Italiji, Španjolskoj, ali i kod nas. Narod ga zaziva i u raznim bolestima. Drugotni je zaštitnik krčke biskupije, u kojoj se slavi 27. srpnja.

MJ

- Sv. **Kukufat**, mučenik u Barceloni za Dioklecijanova progonstva.
- Sv. **Pavao**, mučenik u Palestini za Maksimijanova progonstva.
- Sv. **Valentina**, djevica, mučeništvo je podnijela u Palestini zajedno s još jednom djevicom početkom 4. stoljeća.
- Sv. **Teodemir**, monah i mučenik u Kordobi.
- Sv. **Florencije i Feliks**, mučenici u Abruzzi-u.
- Sv. **Magnerik**, biskup u Trieru, umro 596. godine.

26. SV. JOAKIM I ANA, roditelji bl. Dj. Marije

Obavezan spomendan

Joakim i Ana potječu iz kraljevskog Davidova roda. O njihovu životu govori nekanonska knjiga tzv. *Jakovljevo Protoevanđelje*. Taj opis govori kako je Joakim bio bogat čovjek i dvostruko prinosio žrtava Gospodinu. Govorio je: Ono što prinosim više, neka bude za čitav narod, a što prinosim za svoje gnijehe, neka bude za Gospodina, meni na pomirenje! Došao je veliki dan Gospodnji kad su sinovi Izraelovi prinosili žrtvene darove. Veliki svećenik mu je rekao: »Ne dolikuje da ti prinosiš darove, budući da ne ostavljaš za sobom nijednog potomka.« Ožalošćen Joakim se povukao od hrama i od svoje žene u pustinju.

Kad je prošlo dvadeset godina vrućih molitava i uzaludnog čekanja, pojavi se anđeo Gospodnji Joakimu u pustinji i Ani, zaplakanoj u sobi, s veselom viješću da je Bog uslišao njihove prošnje. »Ana, začet ćeš i dobiti dijete koje će biti veličano po svemu svijetu.« U svojoj velikoj radosti pohriše sveti supruzi u hram, sastadoše se na »Zlatnim vratima« da se Gospodinu od srca zahvale. I rodi se Marija, nova Eva, Božje remek-djelo.

Tri godine sretni su se roditelji radovali svom djetetu. Zatim Mariju povedoše u hram da izvrše svoj zavjet: djevojčica će se odgajati u svetištu za službu Bogu. Marija je, iako u nejakoj dobi, veselo stupala hramskim stepenicama bez ičije pomoći te se prikazala nebeskom Ocu za žrtvu. Kako li je morao biti bolan rastanak roditelja od jedinog djeteta — Marije! Od toga trenutka izvještaj iz navedene nekanonske knjige šuti. Šutnja ovija daljnji život sv. Jokima i Ane pa ne znamo da li su još dugo živjeli ili su svoj vremeniti život zamijenili s vječnim.

Štovanje sv. Ane je vrlo staro. Njoj u čast podignuta je u Carigradu jedna crkva oko 550. godine. Na Zapadu se njezino štovanje počelo na-

glo širiti u 12. stoljeću. Ana je postala pojam majčinstva. Vidimo je na bezbrojnim slikama skupa sa svojom kćerkom Marijom i s djetetom Isusom, na slici tzv. »Ana u troje«, premda ne znamo da li je ona uopće vidjela svoje unuče, božansko Dijete. Ona je postala omiljelom pučkom sveticom i zaštitnicom majki.

Ime Ana često je u kršćanskim obiteljima. U čast sv. Ane podignute su mnoge crkve, ustanovljene mnoge bratovštine i družbe redovnica koje rade u bolnicama, obdaništima i drugim karitativnim ustanovama, jer Ana u hebrejskom i znači milost, ljubav, naklonost. Tako je Crkva ovjekovječila Anino ime simbolizirajući tim imenom požrtvovnu majčinsku ljubav.

Blagdan sv. Joakima slavio se odvojeno od blagdana sv. Ane i na Zapadu nije tako popularan kao sv. Ane. Blagdan sv. Joakima službeno je ušao u Rimski kalendar tek 1584. g. i slavio se 20. ožujka. God. 1738. prenesen je na nedjelju poslije oktave Marijina uznesenja, a 1913. g. na 16. kolovoza. Najnovijom reformom Rimskog kalendara sv. Joakim i Ana slave se skupa na današnji dan kao obavezan spomendan sjećajući se njihove uloge koju su imali u povijesti spasenja kao roditelji Majke Spasitelja Isusa i moleći ih da nam svojim zagovorom pomognu postići vječno spasenje.

FC

Istog dana

— **Sv. Erast**, Pavlov suradnik, kojega je Pavao poslao u Filipe u Makედoniju (Dj 19,22) i prema predaji postavio ga za biskupa toga grada, gdje je podnio mučeništvo.

— **Sv. Simfronije, Olimpije, Teodul i Eksuperija**, mučenici u Rimu na Latinskoj cesti.

— **Sv. Hijacint**, mučenik u Rimskoj Luci za cara Trajana.

— **Sv. Pastor**, prezbiter u Rimu (2. st.).

— **Sv. Valent**, biskup u Veroni.

— **Sv. Simeon**, pustinjač kod Mantove, umro 1016. godine.

— **Sv. Bartolomeja Capitanio**, iz Lovere kod Brescije (1807.-1833.), utemeljiteljica družbe Sestara milosrđa (Suore di Carità). Svetom ju je proglasio papa Pio XII. god. 1950.

27. *Bogoslužje ferijalno*

Istog dana

— **Sv. Aurelije (Zlatko) i Natalija (Božena), Feliks i Lilioza, te Juraj**, đakon, mučenici u Kordobi. Za vrijeme vladanja Maura dijelom današnje Španjolske mnogi su kršćani podnijeli mučeništvo za svoju vjeru. Među njima su bili i mučenici koje danas slavimo, dva bračna para: Aurelije i Natalija, Feliks i Lilioza, te Juraj, đakon.

Aurelije se rodio u Kordobi. Otac mu je bio musliman a majka kršćanka. Kako je zarana ostao bez roditelja, odgajala ga je u pravom kršćanskom duhu jedna rođakinja koja je bila kršćanka. Oženio se s Natalijom, koja je također bila kršćanka, pa su oboje potajno živjeli kao kršćani i kršćanski odgajali svoje dvije kćerke. Jednoga dana Aurelije je gledao kako muče nekog kršćanina Ivana zbog njegove vjere, a on sve to podnosio hrabro i vedro. To ga je oduševilo i pobudilo želju za mučeništvom. Za tim istim idealom oduševila se i njegova žena Natalija. Jedina im je zapreka bila njihove dvije kćerke, od kojih je jedna imala 5 a druga 8 godina. Po savjetu sv. Eulogija, kćerke povjeriše jednom obližnjem samostanu, gdje ih je odgajala udovica Izabela, žena mučenika Jeremije, a oni se potpuno posvetiše molitvi, pokori i karitativnoj djelatnosti, posebno pohađajući pozatvarane kršćane.

Istим idealom mučeništva bio je tada zahvaćen i drugi bračni par: Feliks i Lilioza, koji su bili kršćani premda su potjecali od maurskih roditelja. Njima se pridružio i đakon Juraj, koji je kao monah iz samostana Sv. Sabe u Jeruzalemu iz Afrike prešao u Španjolsku da sakuplja milostinju za svoj samostan.

Kad su uočeni kao aktivni kršćani, svih petero je pozatvarano i izvedeno pred sud. Aurelije i Natalija, Feliks i Lilioza osuđeni su na smrt, dok je Jurja kao stranca sud lišio kazne. On je međutim, željan mučeništva, napao muslimansku vjeru i njihova proroka Muhameda. Stoga je i on pogubljen zajedno s njima. Bilo je to u Kordobi 27. srpnja 852.

ŠŠ

— **Sv. Panteleon**, liječnik, i **Hermolaj**, mučenici u Nikomediji za cara Maksimijana.

— **Sv. Maur**, biskup, **Pantalemon** i **Sergije**, mučenici u Apuliji za cara Trajana.

— **Sv. Feliks, Julija i Jukunda**, mučenici u Noli u Kampaniji.

— **Spomendan sv. mučenika** koji su podnijeli mučeništvo u Arabiji kod Homorita za tiranina Dunaan-a.

— **Sedam svetih »spavajućih« mučenika: Maksimijan, Malho, Martinijan, Dionizije, Ivan, Serafin i Konstantin**. Radi se o sedmorici kršćanskih vojnika koji su za vrijeme cara Decija utekli iz vojske, da ne žrtvuju idolima. Uhvaćeni su u Efezu i poubijani dok su spavali u jednoj pećini. Stoga se i nazivaju »spavajućih« mučenici.

— **Sv. Celestin I.**, papa (422.-432.) .On se borio protiv carigradskog partijarha Nestorija koji je učio da su u Kristu ne samo dvije naravi nego i dvije osobe, što je osuđeno na saboru u Efezu 431. godine.

— **Bl. Antuza**, djevica u Carigradu. Nju je car Konstantin Kopronim dao mučiti i prognati zato što je branila štovanje svetih slika. U prognostvu je i umrla.

28. Bogoslužje ferijalno

Istog dana

— **Sv. Viktor I.**, papa (189.-199.) i mučenik, rodom je iz Afrike, a na Petrovoj Stolici naslijedio je papu Eleuterija. Crkvom je upravljao 10 godina. Za vrijeme svoga papinstva u Rimu je organizirao pomaganje ne samo siromašnih već i pozatvaranih kršćana i onih koji su bili otjerani na prisilni rad.

Osobita mu je zasluga što je dokončao spor s obzirom na datum slavljenja Uskrsa. Mnoge su naime crkvene zajednice u Maloj Aziji slavile Uskrs, po uzoru na starozavjetnu Pashu (usp. Izl 12,1-21), na 14. židovskog mjeseca nisana (ožujak-travanj), bez obzira u koji bi dan bio taj datum, dok se u Rimu i drugim crkvenim zajednicama slavio u nedjelju nakon toga datuma, jer je Isus uskrsnuo »prvog dana po suboti«, tj. u nedjelju. Nakon dugih rasprava i crkvenih zborovanja papa Viktor I. je odlučio da se u cijeloj Crkvi Uskrs slavi u prvu nedjelju nakon proljetnog ekvinokcija, čega se Crkva i danas drži. Viktor I. je također pobijao i osudio kao vjersku zabludu mišljenja onih koji su u njegovo vrijeme nijekali Kristovo božanstvo i tvrdili da je u Bogu samo jedna osoba.

Knjiga o papama (*Liber Pontificalis*) bilježi da je papa Viktor I. umro mučeničkom smrću za cara Septimija Severa i da je pokopan na Vatikanu uz grob sv. Petra. Stoga je unesen u popis mučenika (*Rimski martirologij*) i kao takav slavljen od starine.

SS

— **Sv. Nazarije i Celso**, mučenici u Milanu za Neronova progonstva. Njihova tjelesa pronašao je sv. Ambrozije.

— **Sv. tebaidski mučenici**. Bili su to uglavnom anahoreti u Tebaidskoj pustinji u Egiptu kojih je bilo mnogo. Mučeništvo su podnijeli za vrijeme Decijeve i Valerijanova progonstva. Da bi ih odvratili od vjere, mučili su ih dugo i na razne načine. Sv. Jeronim kao primjer spominje da su jednoga svukli gola, namazali ga medom, svezali i izložili na sunce da ga muče ose, pčele i muhe; a drugoga, također svezana, predali jednoj kurtizani da ga seksualno nadražuje. On je međutim zubima odgrizao jezik i ispljunuo joj ga u lice.

— **Sv. Eustahije**, mučenik u Anciri u Galaciji.

— **Sv. Akacije**, mučenik u Miletu za cara Licijana.

— **Sv. Sampson**, biskup u Bretagni.

— **Sv. Pelegrin**, biskup u Lionu.

29. SV. MARTA

Obavezan spomendan

Lazarova sestra Marta ne spada u niz onih žena i djevice što oborenih očiju i sklopljenih ruku stoje na oltarima. Ona korača brzim koracima na slikama starih slikara; zveckala joj svežanj ključeva na pojasu, u ruci joj ibrik i zdjela s pečenim mesom. Tako su je oni gledali kao gostoprinku Gospodinovu. Nekako je tako zamišljamo i mi čitajući izvještaje iz Lukina i Ivanova evanđelja.

Kuća sv. Marte nalazila se jedan sat hoda od Jeruzalema. I kad bi se Sin čovječji na svojem putovanju približio bučnom glavnom gradu, obično bi se navratio u Betaniju. Lazar i dvije sestre živjeli su ona načela što ih je Isus propovijedao, i stoga mu je njihov dom bio prijatan. Obiteljska sloga i sporazumijevanje nisu nešto razumljivo po sebi; strp-

ljivost i ljubav treba da povežu u obitelji razne karaktere. Lazar je bio bolehljiv i nesposoban za jači rad. Mlađa sestra Marija bila je sklona na razmatranje Božjih istina, izraženih u Sv. pismu.

Marta se, naprotiv, brinula za kućne poslove. Rado je poluživala visokoga gosta kad bi se trudan i prašnjav oslonio na rub zdenca. Rado je posluživala bez tužakanja, rado je i inače pomagala drugima. Umjesto da bude u kuhinji Marija je radije stajala do Učiteljevih nogu. A kad je Marta jednog dana negodovala što ju je sestra Marija ostavila samu u pripremanju jela, Isus ju je blago ukonio: »Marta, Marta, brineš se i uznemiruješ za mnoge stvari... Marija je bolji dio odabrala koji joj se neće oduzeti« (Lk 10,41-42).

Da je Marta zaista primila k srcu Učiteljevu opomenu, pokazuje njezina zabrinutost kad joj je obolio brat Lazar. Odmah je poslala po Isusa. No, Lazar je u međuvremenu već umro. Iako Isus još nije bio od smrti izbavio njezina brata, ipak je ona izgovorila svečanu ispovijest nepokolebljive vjere: »Ali i sada znam da će ti Bog sve dati što god tražiš od njega... Ti si Mesija, Sin Božji koji je došao na svijet« (Iv 11,22.27). Tim činom i tom vjernošću ona se pokazala dostojnom da se Gospodin smiluje na njezine suze. Marta će još jednom podvoriti svoga Učitelja kod njegova posljednjeg ulaska u Jeruzalem. Za vrijeme muke ona nije u blizini Osuđenika; njezino je mjesto u Betaniji. Kako su židovski vođe radili o glavi njihova brata Lazara, iščezavaju daljne vijesti o dvjema sestrama i bratu.

Prema predaji, sve troje je pošlo put Provence u Francuskoj i tu preminulo. Grad Tarancon bio je na Martin zagovor pošteđen od kuge god. 1630., pa je ona, uz sv. Roka i Sebastijana, postala zaštitnicom u teškim bolestima.

Papa Pavao VI. proglasio je sv. Martu zaštitnicom ugostiteljskog osoblja i to obrazložio izvješćem iz Ivanova evanđelja (gl. 12). Sv. Marta je također zaštitnica radnica, pomoćnica, domaćica, kuharica i pralja.

FC

Istog dana

— **Bl. Urban II.**, papa (1088.-1099.), rodio se u Francuskoj u plemićkoj obitelji, krsno mu je ime Eudes (Odon), stupio je u benediktinski red kao remski kanonik u samostanu Cluny-u i u njemu neko vrijeme bio predstojnik (opat) dok nije izabran za biskupa u Ostiji. Za papu je izabran 12. ožujka 1088. u Terracini-u, jer je u Rimu stolovao protupapa Klement III., i uzeo je ime Urban II. U Rim je svečano ušao kao papa tek 3. srpnja 1089., kad je protupapa pobjegao u Tivoli.

Za vrijeme svoga papinstva Urban se svom dušom dao na reformu Crkve u duhu svoga predšasnika Grgura VII. čiji je bio bliži suradnik. Borio se protiv simonije i laičke investiture te tražio od svećenika da žive u celibatu a od redovnika da strogo opslužuju svoja redovnička pravila. U tu svrhu održao je i sinode u Melfiju i Piacenzi (Italija) te u Clermont-u u Francuskoj (1095.) na kojoj je pozvao kršćanski svijet na prvu križarsku vojnu za oslobođenje

Svete Zemlje od Saracena. U tome je i uspio jer su križari 15. srpnja 1099. oslobodili Jeruzalem. Vijest o toj pobjedi papu nije našla na životu, jer je on umro 29. srpnja 1099. Zbog njegova asketskog života, neustrašive revnosti i duboke pobožnosti puk ga je odmah počeo štovati kao sveca. Taj kult papa Leon XIII. je službeno potvrdio 14. srpnja 1881. proglašivši ga blaženim.

ŠŠ

— **Sv. Simplicije, Faustin, braća, i Beatrica**, njihova sestra, te **Feliks**, mučenici u Rimu za cara Dioklecijana.

— **Sv. Lucila i Flora**, djevice, **Eugenije, Antonin, Teodor i osamnaest drugih**, mučenici u Rimu za cara Galijena.

— **Sv. Serafina**, djeвица i mučenica u Rimu za Hadrijana.

— **Sv. Kalinik**, mučenik u Gangriji u Paflagoniji.

— **Sv. Olaf**, norveški kralj, mučenik (1030.).

— **Sv. Lup**, biskup u Troyes-u i propovjednik u Engleskoj protiv pelagijanizma, umro je u svom biskupskom gradu 478. godine.

— **Sv. Gulielm (Vilim)**, biskup u Bretagni, umro oko 1236. godine.

— **Sv. Prosper**, biskup u Orleansu-u.

— **Sv. Faustin**, priznavalac u Todi-u u Umbriji.

30. **SV. PETAR KRIZOLOG, biskup i crkveni naučitelj**

Neobavezan spomendan

Petar se rodio oko 380. g. u gradu Imoli. Biskupom Ravene postao je između 420. i 430. godine. On je prvi biskup toga grada koji nije bio rodom s Istoka kao dotadanji biskupi. Postoji legendarna predaja da su se papi nekoliko puta ukazivali apostol Petar i sv. Apolinar, osnivač ravenske Crkve, i pokazali mu pravog, od Boga izabranog kandidata za ravenkog biskupa u Petru Krizologu. Ravena je u to vrijeme (od 404.) bila prijestolnica zapadnorimskog cara pa se nije čuditi da je metropolit morao dobro znati kako valja govoriti vjernicima svih društvenih slojeva u carstvu. Nije bila rijetkost da ga slušaju carevi i carice. Petar je bio savjetnik i iskren prijatelj carici Galli Placidiji.

U vrijeme velikih kristoloških borbi (nestorijevstva i početaka monofizitstva) na Petra su se obraćali u zamašitim teološkim problemima i neki istočnjaci, npr. sam herezizarh Eutih. Njegovo je pismo izgubljeno, ali je sačuvan Petrov odgovor. Petar se, par godina prije Kalcedonskog sabora (451.), u tom problemu potpuno podlaže pismenim rješenjima vrhovnog učitelja vjere, tj. rimskog biskupa (u ono doba sv. Leona I. Velikog), jer u njemu svoju službu nastavlja apostolski prvak Petar! Tu istu misao godinu dana poslije Krizologove smrti izreći će i oci Kalcedonskog sabora — većinom istočnjaci — pošto su čuli čitanje Leonova dogmatskog pisma, klasičnim obrascem: »To je vjera otaca! To vjerujemo i

mi: Petar je progovorio na usta Leonova!« Čini se da je sv. Petar Krizolog umro 3. prosinca 450. u svom rodnom gradu Imoli, gdje je u katedrali i pokopan.

U popisu iz VIII. stoljeća, koji se čuva u arhivu ravske metropolije, od 176 Petrovih propovijedi treba ih — po mišljenju učenjaka — odbiti samo osam kao neautentične. Petrov stil je klasičan, jedar, zanosan, riječ mu je živa, antitezom zna istaknuti bitnu misao i biti praktičan. Gotovo polovina njegovih propovijedi obrađuje biblijske teme popunjujući doslovni smisao višim, duhovnim. Tumačio je Očenaš i Vjerovanje. Jedan dio njegovih govora radi o otajstvu Isusova utjelovljenja, što je polovinom V. st. bila omiljena dogmatska tema.

Pridjevak »Krizolog« — što bi se prema grčkom podrijetlu tog naziva moglo na hrvatski prevesti kao »Zlatorjeki« ili »Zlatoglagoljivi« — zabilježen je tek u IX. stoljeću, ali je vrlo vjerojatno da su Petra zbog njegovih vanrednih govorničkih sposobnosti tako zvali već njegovi suvremenici. Papa Benedikt XIII. proglasio ga je crkvenim učiteljem 1729. godine. Na žalost, njegove propovijedi nisu još prevedene na hrvatski, osim kratkih ulomaka u *Časoslovu naroda Božjeg*. Primjer sv. Petra Krizologa potiče nas na vjernost crkvenom učiteljstvu i na molitvu za papu.

PB

Istog dana

- Sv. **Abdon i Senen**, kršćani u Perziji koji su za cara Decija dovedeni u Rim i tu podnijeli mučeništvo.
- Sv. **Rufin**, mučenik u Asizu.
- Sv. **Maksima, Donatila i Sekunda**, djevice i mučenice u Tuburbu u Africi za cara Valerijana.
- Sv. **Julita**, mučenica u Cezareji u Kapadociji (oko 304. g.).
- Sv. **Urso**, biskup u Auxerre-u (6. st.).

31.

SV. IGNACIJE LOJOLSKI, prezbiter

Obavezan spomendan, kod ususovaca — svetkovina

Šezdeset i pet godina (1491.-1556.) koliko je trajao zemaljski život ovog sveca, moglo bi se pregledno podijeliti na tri nejednaka razdoblja:

1. *Španjolsko razdoblje (1491.-1527.)*: Ignacije se rodio krajem 1491. g. kao sin baske plemićke obitelji u očevu dvorcu Loyola. Kad mu je bilo petnaest godina, kao paž prati u Arévalo i druge krajeve zapadno od Madrida Juana Velásquez-a de Cuéllar-a, višeg ekonomu u službi kralja Ferdinanda Katoličkog. Poslije Velásquez-ove smrti (1517.), Ignacije kao plemić stupa u službu navarskog potkralja Antonija Manrique-a

te 1520. g. sudjeluje kod osvajanja grada Nájara, ali ratnog plijena nije ni taknuo. God. 1521. Ignacije brani od Francuza grad Pamplonu, te 20. svibnja bi ranjen topovskom kuglom u desnu nogu. Francuzi mu pružaju prvu pomoć, a početkom lipnja prevezen je u rodnu Lojolu. Na Ivanjdan prima sakramente umirućih, ali u noći pred Petrovo osjeća da će ozdraziti zagovorom apostolskog prvaka.

U višemjesečnom oporavku (do siječnja 1522. g.) Ignacije traži zabavno štivo, naročito viteške romane, da razbije dosadu. Kako u dvorcu nije bilo takvih knjiga, on se morao zadovoljiti i s pobožnim »ubijanjem vremena« pa čita *Život Kristov* od Ludolfa Saksonca i *Flos Sanctorum* (životi svetaca) od Giacoma da Voragine. Tada mu se ukazuje i Bogorodica. Na Ignacija je sve to tako djelovalo da se obraća od svjetske taštine i odlučuje potpuno služiti Bogu. Krajem veljače polazi u glavno katalonsko svetište Majke Božje Montserrat, kamo je stigao na blagdan sv. Benedikta. Putem je učinio zavjet čistote, a u Montserratu obavlja veliku ispovijed. Uoči Blagovijesti bdije čitavu noć pred likom Gospe Montserratske: mač ostavlja svetištu, a viteško odijelo zamjenjuje s prosjakovim te na Blagovijest silazi u gradić Manresu. Tu pokomički živi u jednoj spilji i svoja duhovna iskustva unosi u knjižicu *Duhovne vježbe*. Osim spomenutih knjiga, Ignacije je bio i pod utjecajem knjige *Ejercitatorio* od montserratskog opata Garcia de Cisneros, koju mu pokloniše tamošnji benediktinci. Svečeva autobiografija spominje od mističnih darova glasovito prosvjetljenje kraj rječice Cardoner: Ignacije je vidio ovisnost stvorova o Bogu tako jasno i živo da mu je taj doživljaj bio kao kompas u čitavom kasnijem životu.

Slijedeće godine (1523.), gonjen ljubavlju prema Kristu Isusu, Ignacije putuje u Svetu Zemlju preko Barcelone, Gaete, Rima, Venecije, Cipra, Jafe. U rujnu nalazimo ga u Jeruzalemu, Betaniji, Betlehemu, na Jordanu i »Gori napastovanja«. Htio je ostati u Palestini da obraća stanovništvo, ali mu tamošnji katolički crkveni poglavari to najstrože zabranjuju. Početkom 1524. g. već je u Veneciji, odakle se preko Genove vraća u Barcelonu. Uvidjevši da mu je za neposredni apostolat nužno i ljudsko znanje, sjeda u školske klupe zajedno s djecom, kojoj bi mogao biti otac, i »buba« latinsku gramatiku! U slobodno vrijeme apostolski revnuje. Svršivši kako-tako »gramatiku«, 1526. g. odlazi u Alkalu da studira »artes«. Tu je tri puta »imao posla« s inkvizicijom — čak je bio zatvoren oko dva mjeseca — ali je oslobođen optužbi. Prelazi, također kao student, u Salamanku, gdje je isto tako dva mjeseca u zatvoru: oslobodiše ga, ali mu ujedno i zabranjuju da poučava o teološkim temama prije nego što završi takav studij. Svi ga drugovi i istomišljenici o zajedničkom apostolatu ostavljaju, a on krajem godine prelazi u Pariz.

2. *Pariško razdoblje (1527.-1535.):* U Parizu stanuje u ubožištu Sv. Jakova kao siromah. God. 1529., također zbog siromaštva, putuje u Flandriju da kod imućnih španjolskih trgovaca isprosi nešto novaca za svo-

je studentsko uzdržavanje. S istom svrhom ide i u Rouen. Vrativši se u Pariz, nastanjuje se u kolegiju Sv. Barbare. Studira »artes«, daje duhovne vježbe i otkriva nove drugove. God. 1530. i 1531. prekida studij zbog sličnih »egzistencijalnih« putovanja u Flandriju, a jednom čak i u London. Gradus bakalaureata artium postizava 1532. a 1533. g. čak stupanj magistra artium (licencijat filozofije). Teologiju uči samo u vidu svećeništva, a ne za akademske graduse. Od svega pariškog razdoblja najvažnija je 1534. godina. Tada su naime Ignacije i novi mu drugovi (većinom španjolski studenti i par Francuza) s kojima se nosio idejom intezivnijeg apostolata u kapelici Majke Božje na Montmarte-u na Veliku Gospu nekako »začeli« Družbu Isusovu. Obnovili su zavjete čistoće, položili zavjet siromaštva te dodali još jedan originalan i uvjetan: ići u Jeruzalem... No, ako se to hodočašće iz bilo kojeg razloga ne mogne ostvariti, onda će se oni prepustiti papinoj odluci: »... neka on odredi način i mjesto njihova apostolskog života.« I u Parizu je Ignacije bio optužen kod inkvizicije krajem zime 1535. godine, ali se sa slobode potpuno obranio. Odmah zatim putuje u rodni kraj — Azpeitiju. Tu katehizira, propovijeda, pomiruje, daje duhovne vježbe, organizira karitativna djela, ali ne stanuje u rodnom dvorcu nego kao pravi siromah kojekuda... Onda putuje (via Azpeitija-Madrid-Valencija-Genova-Bolonja) u Veneciju, odakle je trebao s drugovima otploviti u Svetu Zemlju.

3. *Rimsko razdoblje (1536.-1556.)*: U Veneciji 1536. g. Ignacije nastavlja studij teologije, daje duhovne vježbe i čeka drugove, koji se zbog trećeg rata (1536/38.) između Franje I. i Karla V. moraju iz Pariza preko Švicarske probiti u Italiju. U glavnom gradu Republike Sv. Marka svi nesvećenici prve družbe, a s njima i Ignacije, primaju više redove, a na Ivanjdan 1537. g. prezbiterat. Zaredio ih je jedan biskup iz Dalmacije — točnije Vincenzo Negusanti, biskup Raba, koji je kasnije izjavio da nikad u životu nije imao tako pobožnih ređenika. I premda su iz Rima dobili dopuštenje za hodočašće u Svetu Zemlju, ipak tamo nisu mogli otploviti zbog rata između Venecije i Turske, koji je upravo te godine planuo (1537.-1540.). Stoga im je preostala druga alternativa montmarskog zavjeta: u službu papi! Pješice putuju u Vječni Grad kamo Ignacije stiže sredinom studenoga 1537. godine. Neposredno pred Rimom — u lokalitetu *La Storta* imao je važno viđenje: Krist prihvaća Ignacija u svoju službu i pod zastavu križa, tog znaka poniženja i pobjede. On će im u Rimu biti milostiv. Sada se Ignacije samo utvrdio u zaključku što ga nešto ranije te iste godine (1537.) stvoriše u Vicenzi: red će se zvati *Družba Isusova* i nikako drukčije! Tek na Božić 1538. g. Ignacije prikazuje mladu misu, i to na oltaru rođenja Gospodnjeg u bazilici Santa Maria Maggiore. Opet jedan novi dokaz kristovski onijentirane duhovnosti. Papa Pavao III. 27. rujna 1540. potvrđuje red Družbe Isusove bulom *Regimini militantis Ecclesiae*, red koji se posebnim zavjetom obvezuje na točno izvršenje svake misije koju im papa odredi. Ignacije, do suza ganut, 22. travnja 1541. zajedno s prvim drugovima polaže redovničku profesiju

u bazilici Sv. Pavla izvan Zidina. Prije toga drugovi ga više puta jedno-glasno izabraše za generala reda. Slijedećih godina Ignacije vodi Družbu koja se širi Italijom, Evropom, a od 1542. g. i Indijom.

God. 1544. Ignacije počinje pisati svoje najveće djelo — *Konstitucije DI* — koje postupno, dio po dio, daje drugovima da napišu primjedbe ili da usmeno vijećaju o ispravcima i dopunama. Karakteristično je njegovo mističko iskustvo u traženju Božje volje glede pojedinih točaka Konstitucija. U poniznosti, spaljuje svoj duhovni dnevnik, ali se srećom sačuvao mali dio koji svjedoči o dugom i mučnom traganju za onim što upravo Bog hoće gledom na redovničko siromaštvo. Osim pisanja Konstitucija i upravljanja redom bavi se i neposrednim apostolatom. Tako otvara u Rimu Dom Sv. Marte za obraćene grešnice (1544.), podiže prvo isusovačko sveučilište u Gandiji (Španjolska — 1547.), *Rimski kolegij* (1551.) koji će poslije »nacionalizacije« i preseljenja (1873.) u Germanicum dobiti — danas po svijetu poznatije — ime *Pontificia Universitas Gregoriana*, pa njemački kolegij *Germanicum* (1552.). Osniva nove provincije i misije, a početkom 1554. g. čak želi otputovati u Afriku — u stari Afrodisium, danas Ef-Kef — da osobno započne novu misiju! Do kraja života usavršava Konstitucije, a do god. 1555. diktira u pero o. Gonçalvesu da Camara dragocjenu autobiografiju. Još par mjeseci pred smrt urgira da Rimski kolegij dobije vlastitu tiskaru. Rano ujutro 31. srpnja 1556. svetac umire sam samcat, a njegovi još isto veče daju načiniti posmrtnu masku.

I za života i poslije smrti ovaj veliki »kontemplativac u akciji« bio je mnogima zagonetka: neki su ismijavali njegovu zanesenost — za Unamuna Lojola je svoje vrsti crkveni Don Quijote; neki su se, obratno, divili njegovoj čvrstoj volji, metodičnosti, organizatorskom talentu i poređivali ga s Luterom, Kalvinom, Lenjinom... Ipak postoji samo jedna ispravna interpretacija ove ličnosti, a dao ju je sud Crkve: Pavao V. beatificirao je Ignacija (1609.), Grgur XV. ga je kanonizirao (1622.), a Pio XI. proglasio ga je 1922. g. nebeskim zaštitnikom duhovnih vježbi i srodnih djela. Ignacije je svetac: on cijeni sve Božje stvorove — i razum i disciplinu i organizaciju i psihologiju i školu volje..., ali svemu tome daje pravu vrijednost i mjesto u svjetlu vjere. Tek po Kristovoj milosti i u poslušnosti hijerarhijskoj Crkvi na čelu s Petrovim nasljednikom, moguće je nešto stvarno i trajno učiniti za porast kraljevstva Božjeg, odnosno — kako je to Ignacije ostavio kao osnovnu smjernicu svojoj Družbi — *na veću slavu Božju!*

PB

Istog dana

— **Sv. German**, najprije vojvoda a onda biskup u rodnom gradu Auxerre-u, te propovjednik u Engleskoj protiv pelagijanizma. Umro je u Raveni god. 446. kad je išao caru Valentinijanu prositi mir za svoje Bretonce, Tijelo mu je poslije preneseno u Auxerre.

- **Sv. Kalimerije**, biskup i mučenik u Milanu za cara Antonina.
- **Sv. Demokrit, Sekund i Dionizije**, mučenici u Sinari u Frigiji.
- **Bl. Fabije**, mučenik u Cezareji u Mauritaniji.
- **Trista i pedeset svetih monaha** koji su u Siriji od heretika podnijeli mučeništvo zato što su pristajali uz Kalcedonski sabor.
- **Sv. Firmo**, biskup u Tagasti u Africi.
- **Bl. Ivan Columbin**, utemeljitelj jezuita (dokinuti 1688. g.), umro u Sijeni 1367. godine.
- **Sv. Justin de Jacobis** (1800.-1860.), lazarist, biskup i apostolski vikar Abesinije, svetim ga je proglasio papa Pavao VI. 26. listopada 1975.

Suradnici u ovoj rubrici:

FC = Franjo Carev

HGJ = Hrvat in Gabrijel Jurišić

IK = Ivan Keravin

K = Vicko Kapitanović

KJ = Karlo Jurišić

MB = Marko Babić

MJ = Mario Jurišić

PB = Predrag Belić

ŠŠ = Šimun Šipić

Svece koji su navedeni pod **Istog dana** a nisu potpisani priredio.
Šimun Šipić.